

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Αθήνα, 30 Ιουνίου 2009
Αρ. Πρωτ.: 883/ΕΕ - 101/ΣΑΚ

Κυρία Άννα Λαιμού
Διευθύντρια Τομέα Αρχαιολογίας
Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας
Φιλοσοφική Σχολή
Πανεπιστημιόπολη
15784 Αθήνα

Θέμα: Ιερό Αρτέμιδος Αγροτέρας

Αγαπητή κυρία Λαιμού,

Επικοινωνούμε μαζί σας για το παρακάτω πολύ σημαντικό θέμα, εφόσον αυτό αφορά όλους τους ενεργούς πολίτες που ενδιαφέρονται για την πολιτιστική κληρονομιά της Αθήνας και πολύ περισσότερο τους ανθρώπους που ασχολούνται επαγγελματικά με το χώρο.

Όπως θα γνωρίζετε, ο ιωνικός ναός της Αρτέμιδος Αγροτέρας μπορεί εύκολα να χαρακτηριστεί ως ένα από τα σημαντικότερα τοπόσημα της αρχαίας αθηναϊκής τοπογραφίας, ο οποίος αναφέρεται συχνά σε αρχαίες και νεώτερες πηγές και με αξιοσημείωτα υλικά κατάλοιπα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο αρχαιολογικός χώρος που τον περιέχει και τον περιβάλλει (περικλείεται από τις οδούς Αρδηττού, Θωμοπούλου, Κεφάλου και Κούτουλα στην περιοχή του Αρδηττού στο Μετς), αν και ανεσκαμμένος από τα τέλη του 19^{ου} αι, τελεί υπό απαλλοτρίωση από το 1964, παρόλο που το θέμα έχει συζητηθεί έξι φορές στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο με θετική εισήγηση, υπέρ της απαλλοτρίωσης.

Το Δεκέμβριο του 2004 το θέμα αναπέμφθηκε προς συζήτηση με τίτλο: «Έγκριση η μη οικοδόμησης στο οικοδομικό τετράγωνο που περιβάλλεται από της οδούς Αρδηττού – Κούτουλα – Θωμοπούλου – Κεφάλου», θέτοντας για πρώτη φορά θέμα **οικοδόμησης** στον αρχαιολογικό χώρο. Τα πρακτικά της συνεδρίασης αναφέρουν μάλιστα τις βλέψεις ιδιωτικών εταιρειών, που πρόσφατα είχαν αποκτήσει ιδιοκτησίες στο χώρο.

Δεδομένης της σημαντικότητας του μνημείου και του παλιμψίστου του χώρου, της μη εξαντλητικής ανασκαφικής έρευνας και των υπόπτων κινήσεων ιδιωτικών εταιρειών, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού και μια σειρά Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, στηρίζουν την προσπάθεια της Πρωτοβουλίας των Κατοίκων του Μετς για απαλλοτρίωση, προστασία και ανάδειξη αυτού του ταλαιπωρημένου χώρου.

Πιστεύουμε ότι η γνώμη του Τομέα Αρχαιολογίας και των φοιτητών του, ως του καθ' ύλην σχετικού φορέα σε θέματα έρευνας και διαχείρισης αρχαιολογικής κληρονομιάς, με τη μορφή μιας ενδεχόμενης ανακοίνωσης, θα έχει βαρύνουσα σημασία στην εξέλιξη της υπόθεσης, και θα λειτουργήσει καταλυτικά στη λύση της υπόθεσης που εκθέτει τη Διοίκηση αλλά και όσους ασχολούνται με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου.

Περισσότερες πληροφορίες είναι ανηρτημένες στην ιστοσελίδα της Πρωτοβουλίας των Κατοίκων του Μετς (<http://www.artemisagrotera.org/gr/history.asp>), όπως και ειδικός χώρος για τη συλλογή υπογραφών, ενώ το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ τελεί στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε πληροφορία.

Αναμένοντας την απάντησή σας,

Με εκτίμηση,

Γιάννης Μιχαήλ
Πρόεδρος

Κοινοποίηση: Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών Ιστορίας και Αρχαιολογίας (Πανεπιστήμιο Αθηνών)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ		
Αρ. Πρωτ.	Φ	Ημερομηνία
135	ΣΑΚ	3.2.09

Αθήνα, 21-1-2009

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ
& ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ,
ΜΝΗΜΕΙΩΝ &
ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
Διεύθυνση : Μπουμπουλίνας 20
Τ. Κ. 106 82 - Αθήνα

Πληροφορίες : Α. Χατζηπαναγιώτου
Τηλ. : (210) 8201 349
Fax: (210) 8201 260
E-mail: dpkar@culture.gr

Αρ. Πρωτ.:
ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ03/3339/206

ΠΡΟΣ: Την Ελληνική Εταιρεία
Περιβάλλοντος & Πολιτισμού
Τριπόδων 28
105 58, Αθήνα

ΚΟΙΝ. : Γ' ΕΠΚΑ
Αιόλου 1 και Πελοπίδα
105 55, Αθήνα

Θέμα: Επιστολή του Προέδρου της Ελληνικής Εταιρείας σχετικά με το οικόπεδο, που ορίζεται από τις οδούς Αρδητιού, Θωμοπούλου, Κεφάλου και Κούτουλα στο Μετς.

Σχετ.: 1) Το υπ' αρ. 1310/ 13-3-2008 έγγραφο του Γραφείου Υπουργού.
2) Η υπ' αρ. 265/ ΕΕ-22/ΣΑΚ/29.2.2008 επιστολή της Ελληνικής Εταιρείας
3) Το υπ' αρ. Φ1/8/5830π.ε./8-1-2009 έγγραφο της Γ' ΕΠΚΑ

Σε συνέχεια του ως άνω (1) σχετικού εγγράφου του Γραφείου Υπουργού, με το οποίο μας διαβιβάστηκε η σχετική με το θέμα επιστολή σας (υπ' αρ. 2 σχετικό), και κατόπιν γνωστοποίησης των απόψεων της αρμόδιας Γ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με το υπ' αρ. 3 σχετικό έγγραφο, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Το ακίνητο στο Ο.Τ. που ορίζεται από τις οδούς Αρδητιού, Θωμοπούλου, Κεφάλου και Κούτουλα στο Μετς έχει κηρυχτεί επανειλημμένως από το ΥΠΠΟ ως απαλλοτριωτέο (η πρώτη έγινε το 1964). Η διαδικασία απαλλοτριώσεως δεν τελεσφόρησε λόγω της υψηλής αξίας του ακινήτου. Το 2005 κατόπιν αιτήματος των ιδιοκτητών, και αφού δεν προωθήθηκε η διαδικασία απαλλοτριώσεως, το θέμα της καθαίρεσης υφιστάμενων ετοιμόρροπων κτισμάτων επανεξετάστηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο ύστερα από αυτοψία της ολομέλειας των μελών του. Συνακόλουθα, εκδόθηκε σχετική Υπουργική Απόφαση (ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ03/88473/4359/31-10-2005), η οποία προβλέπει διενέργεια ανασκαφικής έρευνας στο ακίνητο, αφού καθαιρεθούν με χρηματοδότηση του ΥΠΠΟ, τα υφιστάμενα νεώτερα κτίρια. Μέσω της διενέργειας ανασκαφικής έρευνας είναι δυνατή η διαμόρφωση μίας τελικής εικόνας σχετικά με την έκταση και τον βαθμό διατήρησης των αρχαιοτήτων, προκειμένου να ληφθεί οριστική απόφαση για την τύχη του ακινήτου, όσον αφορά στην απαλλοτρίωσή του, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.3028/02. Η άδεια κατεδάφισης εκδίδεται από την Πολεοδομία ύστερα από αίτηση των ιδιοκτητών των ακινήτων υποχρεωτικώς, εφόσον το

οικοδομικό τετράγωνο είναι ακόμη ιδιωτικό. Η πρώτη φάση της κατεδάφισης, που διεξήχθη το Νοέμβριο – Δεκέμβριο 2006 από την Γ' ΕΠΚΑ, έγινε με τη γραπτή συγκατάθεση των ιδιοκτητών και χωρίς να ζητηθεί άδεια από την Πολεοδομία. Υπενθυμίζουμε ότι το Τμήμα Αυθαιρέτων – Επικινδύνων της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Δήμου Αθηναίων με το υπ' αρ. 17531/3425/96 έγγραφό του από τον Ιούλιο του 1999, είχε αποφασίσει τελεσίδικα την κατεδάφιση των ετοιμόρροπων κτισμάτων από τους ιδιοκτήτες λόγω επικινδυνότητας, αλλά η Απόφαση αυτή ουδέποτε υλοποιήθηκε.

Επί της καταγγελίας της Ελληνικής Εταιρείας ότι υπάρχει διάσπαρτο αρχαιολογικό υλικό στο χώρο, σας πληροφορούμε ότι ενσωματωμένο αρχαίο υλικό, γνωστό και ορατό ανέκαθεν, υπάρχει μόνο στα κτίσματα τα οποία δεν έχουν ακόμη καθαριστεί. Από τα τρία κτίρια που κατεδαφίστηκαν με την εποπτεία της Γ' ΕΠΚΑ περισυλλέγησαν ελάχιστα λίθινα θραύσματα (περί τα 15), τα οποία μεταφέρθηκαν στις αποθήκες της Εφορείας, όπου και φυλάσσονται. Διευκρινίζεται μάλιστα ότι μέρος του υλικού αυτού ίσως είναι νεότερο και όχι αρχαίο.

Όσον αφορά στις παρατηρήσεις σας για το κόστος κατεδάφισης, είναι ένα θέμα που αφορά αποκλειστικά το Υπουργείο Πολιτισμού και την αρμόδια Εφορεία και σχετίζεται με τη χρηματοδότηση του έργου και τον τρόπο κατεδάφισης, πάντως ουδόλως αφορά τρίτους.

Επισημαίνουμε ότι τα μέχρι τώρα αρχαιολογικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι ο ναός της Αρτέμιδος Αγροτέρας δεν διασώζεται. Τα δεδομένα βεβαιώνουν ότι ο ναός καταστρέφεται ολοσχερώς το 1778 από τον Βοεβόδα των Αθηνών Χατζή Αλή Χασεκί, προκειμένου το οικοδομικό υλικό του να χρησιμοποιηθεί για την ανέγερση του τείχους των Αθηνών εκείνης της εποχής. Ο πρώτος ανασκαφέας του χώρου Ανδρέας Σκιάς αποκάλυψε το 1897 ελάχιστους από τους κατώτατους λίθους του κρηπιδώματος του πρόναου του Ναού, καθώς και συστάδα τάφων ύστερων ρωμαϊκών χρόνων στο ακίνητο επί της οδού Αρδηττού 22, οι οποίοι έχουν διατηρηθεί μέχρι σήμερα. Στη συνέχεια τα ελάχιστα κατάλοιπα του ναού στη ΒΔ γωνία του οικοδομικού τετραγώνου, καταστράφηκαν μαζί με μεγάλο τμήμα του βραχώδους υποβάθρου, από:

- α) τη θεμελίωση των μεταγενέστερων της ανασκαφής παλαιών και ετοιμόρροπων, σήμερα, κατοικιών,
- β) τη διάνοιξη της παλαιάς οδού Αρδηττού και
- γ) τη διάνοιξη της αδιέξοδης οδού Κούτουλα.

Συνεπώς, είναι απίθανη κάθε διατήρηση της υποθεμελίωσης του ναού σήμερα.

Διαβεβαιώνουμε ότι σχετικά με τη σημασία του χώρου όπου ίστατο ο ναός της Αρτέμιδος Αγροτέρας και ο μετέπειτα χριστιανικός ναός Παναγιά στην Πέτρα είμαστε απόλυτα γνώστες και οι μόνοι αρμόδιοι να χειριστούμε τα θέματα διάσωσης και ανάδειξης του με όσα ελάχιστα κατάλοιπα έχουν διασωθεί, μετά από δεκαετίες ατελέσφορων χειρισμών από φορείς και ιδιώτες.

Εσωτ. Διαν.: Γραφείο Υπουργού
Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Τμήμα Α1

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης
Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Έλενα Κόρκα

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Η Προϊσταμένη της Γραμματείας

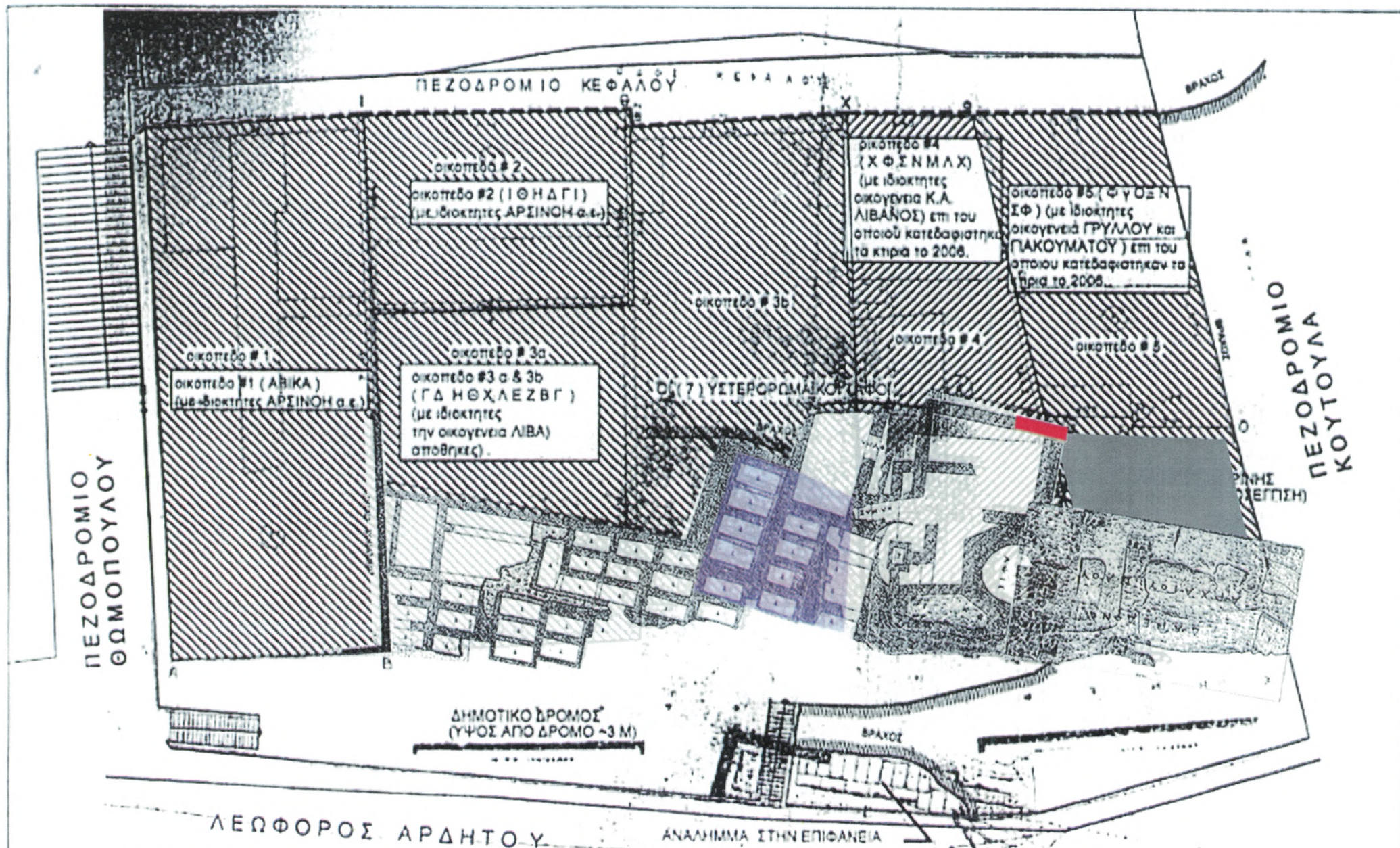
Σ.Χ.Ηρ.Κου

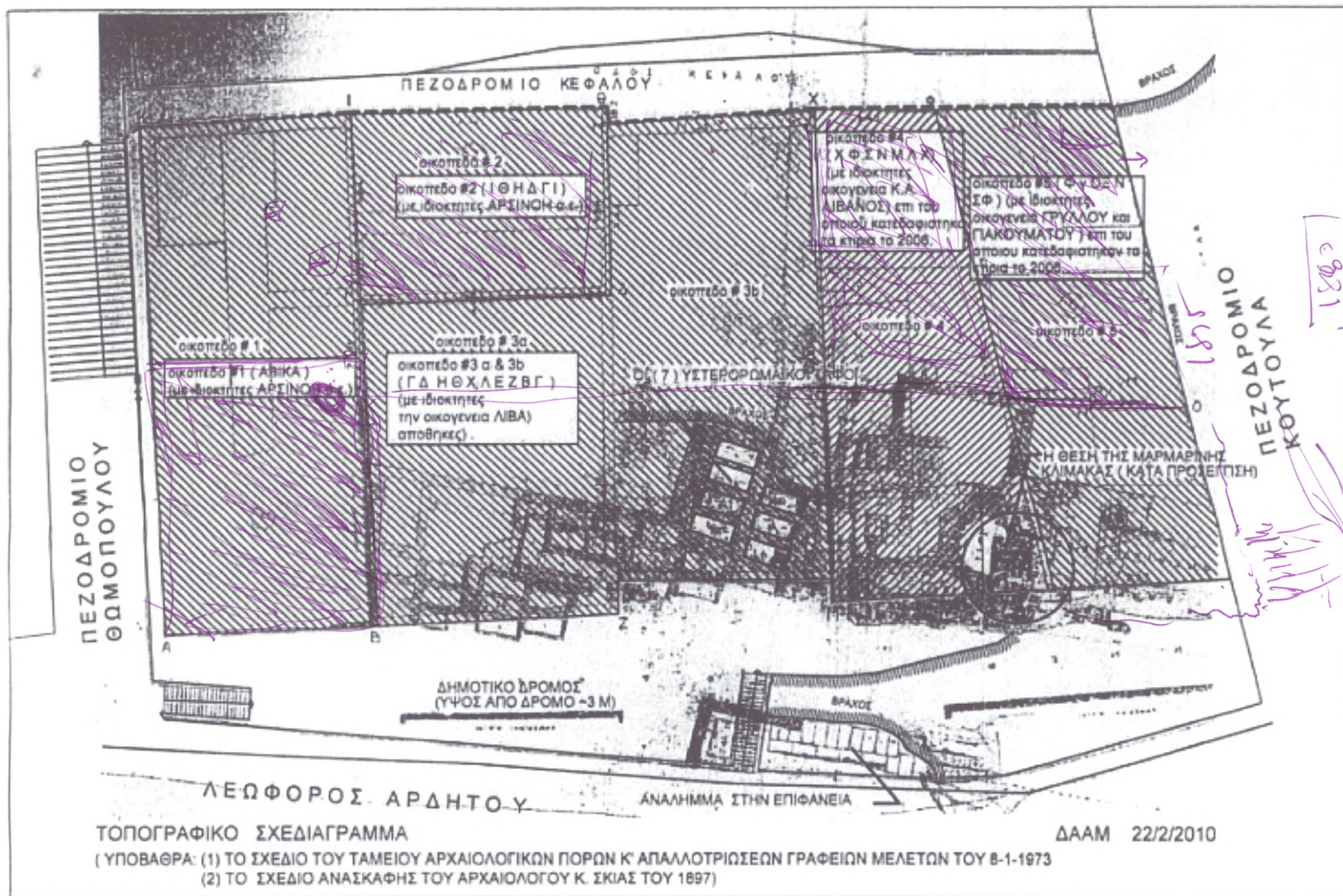
Μη Κερδοσκοπικός σύλλογος Αεθινόν

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

ΔΑΑΜ 22/2/2010

(ΥΠΟΒΑΣΑ (1) ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ Κ' ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ Β-1-1973
(2) ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ Κ' ΣΚΙΑΣ ΤΟΥ 1897)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Αθήνα, 20 Σεπτεμβρίου 2001
ΑΡΙΘΜ. ΠΡΩΤ.
ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2180/ 1210

Ταχ. Δ/ση : Ερμού 17
Ταχ.Κώδ. : 10186
Πληροφορίες: Σ. Αγγελάκος
Τηλέφωνο : 33 12 027

ΚΟΙΝ: Πίνακα Αποδεκτών

ΘΕΜΑ: Μη χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων
μνημείων των κτισμάτων στο Ο.Τ. που
περικλείεται από τις οδούς Αρδητού, Κουταλά,
Κεφάλου και Θωμοπούλου, στην περιοχή Μετς,
στην Αθήνα

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Εχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις α) Του Ν. 1558/85 «Περί Κυβέρνησης και Κυβερνητικών Οργάνων που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 137/Α/26-7-85».
β) Του άρθρου 52 του Ν. 5351/32 «Περί Αρχαιοτήτων» όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 14 και 17 του Ν.Δ. 216/1943 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 παρ. 5 του Ν. 1337/1983 και ισχύει.
γ) του Ν. 1469/50 «Περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενεστέρων του 1830»
δ) του Ν. 2039 «Περί Κύρωσης της Σύμβασης για την προστασία της αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ευρώπης ΦΕΚ 61/Α/13-4-92)
ε) του Ν. Δ. 941/77 «Περί Οργανισμού του ΥΠΠΕ»
ζ) το Π.Δ. 161/26-4-84 (ΦΕΚ 54/Α/30-4-84) «περί ανακατανομής αρμοδιοτήτων των Υπουργείων ΥΠΠΕ-ΥΧΟΠ».
2. Την ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/57631/21-11-97 (ΦΕΚ 1080/ΤΒ/5-12-97) με την οποία τροποποιείται η παρ 8 του άρθρου 6 της ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/49095/30-10-91 (ΦΕΚ 987/ΤΒ/28-11-91). «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων Υπουργού και δικαιώματος υπογραφής «Με εντολή Υπουργού» στους Γεν. Γραμματείς, Γεν. Διευθυντές και Προϊσταμένους των Δ/σεων, Τμημάτων και Γραφείων της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠΠΟ.
3. Την εισήγηση του Τμήματος Νεωτέρων Μνημείων της Δ/σης Λαϊκού Πολιτισμού και τα λοιπά στοιχεία του φακέλλου
4. Την ομόφωνη γνωμοδότηση του Κεντρικού Συμβουλίου Νεωτέρων Μνημείων με αριθμό 21/12-7-01

Α Π Ο Φ Α Σ Ι Ζ Ο Υ Μ Ε

Δεν χαρακτηρίζουμε ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία τα κτίσματα στο οικοδομικό τετράγωνο περικλείεται από τις οδούς Αρδητού, Κουταλά, Κεφάλου και Θωμοπούλου, στην περιοχή Μετς, στην Αθήνα, διότι δεν πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις που ορίζουν οι διατάξεις των Ν. 1469/50 και 2039/92.

Επειδή, τόσο το οικοδομικό τετράγωνο στο οποίο ευρίσκονται τα παραπάνω κτίσματα, όσο και η ευρύτερη περιοχή παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχαιολογικό ενδιαφέρον, και δεδομένου ότι εκεί ευρίσκονται σημαντικά μνημεία, όπως το Ολυμπιεϊόν, η Βασιλική Λεωνίδα και η Ακρόπολη, η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου στο παραπάνω οικοδομικό τετράγωνο υπόκειται στον έλεγχο των αρμοδίων Υπηρεσιών του ΥΠΠΟ, σύμφωνα με το Κ.Ν. 5351/1932

Η απόφαση αυτή δεν αποτελεί άδεια κατεδάφισης την οποία χορηγεί το αρμόδιο Πολεοδομικό Γραφείο.

Εσωτερική διανομή

1. ΔΙΛΑΠ/Γ/

Ο Υπουργός
Ευάγγελος Βενιζέλος

Ακριβές αντίγραφο
Ο Προϊστάμενος Γραμματείας
κ.α.α.
Απ. Στάμου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΛΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Αθήνα , 4 Αυγούστου 1999

Ταχ. Δ/ση : Ερμού 17
Ταχ. Κώδικας : 101 86
Πληροφορίες : Β. Αλεκτορίδου
Τηλέφωνο : 32.32.611

ΘΕΜΑ : «Χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων κτισμάτων, στο οικ. τετράγωνο , που περικλείεται από τις οδούς Αρδητού, Κουτουλά , Κεφάλου και Θωμόπουλου, στη περιοχή Μέτς, στην Αθήνα.

ΕΚΘΕΣΗ ΑΥΤΟΨΙΑΣ – ΕΙΣΗΓΗΣΗ

Μετά από εντολή της Δ/σης, πραγματοποιήθηκε αυτοψία (1-8-99) στα κτίσματα του οικοδομικού τετραγώνου, που περικλείεται από τις οδούς Αρδητού , Κουτουλά, Κεφάλου και Θωμοπούλου στη περιοχή Μέτς στην Αθήνα.

Στον παραπάνω χώρο βρίσκονται τα ερείπια του Ναού της Αρτέμιδας Αγροτέρας, εφαιπτόμενου της οδού Αρδητού, ενώ οι 6 ιδιοκτησίες του οικοδομικού τετραγώνου είναι ερειπωμένες και δεσμευμένες από το 1973 για απαλλοτρίωση (σύμφωνα με το κτηματολογικό διάγραμμα του ΤΑΠΑ).

Σκοποί της αυτοψίας ήταν να εξετασθεί εάν τα κτίρια ή τμήματα αυτών, αποτελούν αξιόλογα δείγματα αρχιτεκτονικής , προκειμένου να χαρακτηρισθούν ως χρήζοντα ειδικής κρατικής προστασίας , σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1469/50.

Η περίπτωση χαρακτηρισμού κάποιων κτισμάτων θα εντασσόταν στην ευρύτερη διαμόρφωση και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου και θα αποτελούσε συνοδευτικό κρίκο της αρχαίας Αθήνας με την νεώτερη, πόλη στα πλαίσια της ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων.

Πρώτες διαπιστώσεις της αυτοψίας είναι οι εξής :

- 1) Ο χώρος έχει μετατραπεί σε σκουπιδότοπο, καταφύγιο ναρκομανών και εστία μόλυνσεων λόγω της κατάρρευσης των κτιρίων και της εγκατάλειψης.
- 2) Η οδός Κουτουλά έχει μετατραπεί σε αδιέξοδο εφ' όσον τα κτίσματα του λοφίσκου έχουν καταρρεύσει σε σορούς από ογκόλιθους , τοίχους και χώματα.

- 3) Η οδός Θωμόπουλου, λόγω της μεγάλης υψομετρικής διαφοράς με την πίσω πλευρά του τετραγώνου, διαμορφώνεται με μακριά κλίμακα, μέχρι την οδό Μελετίου Πηγά, παράλληλο της οδού Αρδητού.

Η οδός Κεφάλου δεν είναι προσπελάσιμη, αφ' ενός μεν λόγω κατάρρευσης των κτιρίων,

αφ' ετέρου δε διότι κατά την ανέγερση νέων οικοδομών της οδού Μελετίου Πηγά, εξαντλήθηκε ο συντελεστής δόμησης και δεν είναι ορατός ο διαχωρισμός των οικοδομών εκατέρωθεν της οδού Κεφάλου (όπως δείχνει απόσπασμα χάρτη της ΕΛΠΑ).

Η αρίθμηση των όμορων κτιρίων αρχίζει από το 18 και καταλήγει στον αριθμό 26, ενώ τα κτίρια με αρ. 24 και 22 αποτελούν ενιαία ιδιοκτησία, σύμφωνα με το τοπογραφικό διάγραμμα του φακέλλου.

Τα κτίρια βρίσκονται σε κατάσταση ερειπιώδη ή κατάρρευσης κατά 80% του όγκου τους.

Η χρονολογία ανέγερσης εκτιμάται να είναι η δεκαετία του 1930, όπου χρησιμοποιείται ακόμα μεικτή κατασκευή.

(στην τοιχοποιία, πλίνθοι και τούβλα, οπλισμένο σκυρόδεμα στους εξώστες).

Οι στέγες είναι κεραμοσκεπείς, με μονό περιμετρικό γείσο, τα ανοίγματα συμμετρικά με γαλλικά εξώφυλλα (κτίριο 1).

Επί της οδού Κουτουλά το κτίριο 6 έχει καταρρεύσει εξ' ολοκλήρου, ενώ στο κτίριο 5, μόλις ορθώνεται η πρόσοψη.

Το κτίριο 4 φαίνεται να είναι το μόνο που είχε εμπορική χρήση (από τη μορφολογία των ανοιγμάτων) και είναι πιθανώς προγενέστερο των υπολοίπων, κρίνοντας από την δομή των τοίχων.

Τέλος το κτίριο 2 δεν είναι ορατό και η πρόσβαση αδύνατη (πιθανώς στην ίδια κακή κατάσταση με τα υπόλοιπα).

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω, άποψη της Υπηρεσίας μας είναι η μη διατήρηση των 6 κτισμάτων του οικοπέδου, εφ' όσον τα κτίρια :

α) δεν είναι αντιπροσωπευτικά μιας εποχής

β) δεν φέρουν αξιόλογα μορφολογικά και αρχιτεκτονικά στοιχεία

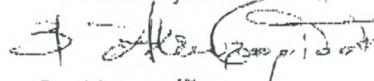
γ) δεν αποτελούν σημείο αναφοράς για τους Αθηναίους και τους κατοίκους του Μετσ.

δ) βρίσκονται σε οριακό σημείο στατικής επάρκειας.

Πιστεύουμε ότι τα ελάχιστα ερείπια του ναού της Αρτέμιδας Αγροτέρας, θα αναδειχθούν μετά την κατεδάφιση των κτισμάτων (με νέα πιθανά ευρήματα στα θεμέλια τους) και θα αποκτήσουν συνέχεια του Ολυμπίου, με την ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων.

Άλλωστε πιστεύουμε ότι η μεγαλύτερη «βλάβη» του χώρου επήλθε με τη διάνοιξη της οδού Αρδητού στα μέσα της δεκαετίας του 1950, κατά την οποία έπρεπε να σχεδιασθεί πλατύτερη λωρίδα προστασίας του μνημείου από την οδική αρτηρία ταχείας κυκλοφορίας.

Η συντάξασα

Β. Αλεκτορίδου
Αρχιτέκτων ΠΕ3

ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ

20-11-09

- ΣΧΕΔΙΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Δ/ΝΣΗ ΝΕΩΤΕΡΗΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Αθήνα, 20-11-2009

Αριθ. Πρωτ.

ΥΠΠΟ.ΤΟΥΡ/ΔΙΝΕΣΑΚ/103376/2523

ΠΡΟΣ: κ.Γεωργασόπουλος Στέλιος
Πολυνείκους 3
175 55 Αχίλλεως

ΚΟΙΝ.: 1. Δ/ση Πολεοδομικού Σχεδιασμού
Τμήμα Παραδοσιακών Οικισμών
Αμαλιάδος 17, 115 23, Αθήνα

2. Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων
Αττικής
Λυσίου και Κλεψύδρας 1
105 55 Αθήνα

3. Γ' ΕΠΚΑ
Αιόλου 1 & Πελοπίδα
105 55 Αθήνα

4. ΥΠ.ΠΟ. & Τουρισμού
Δ/ση Προϊστορικών & Κλασσικών
Αρχαιοτήτων
Μπουμπουλίνας 20
101 86 Αθήνα

Ταχ. Διεύθυνση : Ερμού 17
Τ.Κ. : 101.86, Αθήνα
Πληροφορίες : Μ.Πανατζοπούλου
Τηλέφωνο : 210-32 53 968
Φαξ : 210-32 10 121

ΘΕΜΑ: Κτίρια στο Ο.Τ. που περικλείεται από τις
Οδούς Αρδητού, Κουταλά, Κεφάλου και
Θωμοπούλου, στην περιοχή Μετς, στην Αθήνα.

Σε απάντηση της από 13-11-2009 αίτησής σας, σας γνωρίζουμε ότι τα κτίρια στο Ο.Τ. που περικλείεται από τις Οδούς Αρδητού, Κουταλά, Κεφάλου και Θωμοπούλου, στην περιοχή Μετς, στην Αθήνα, δεν έχουν χαρακτηριστεί ως μνημεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1469/50, με τη με αρ. πρωτ. ΥΠΠΟ/ΔΙΔΑΠ/Ι/2180/19331/20-9-2001 Υπουργική Απόφαση και η ανωτέρω απόφαση δεν έχει ανακληθεί ακόμα.

Επειδή όμως, τα ανωτέρω κτίσματα βρίσκονται εντός της περιοχής, που έχει χαρακτηριστεί ως αρχαιολογικός χώρος της πόλης των Αθηνών, η αναοριοθέτηση του οποίου έγινε με την Υπουργική Απόφαση ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/7027/425/29-1-2004 (Φ.Ε.Κ. 96/Δ/10-2-2004), θα πρέπει να απευθυνθείτε στην Γ' ΕΠΚΑ (Αιόλου 1 & Πελοπίδα, 105 55 Αθήνα) και Δ/ση Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων (Μπουμπουλίνας 20, 101 86, Αθήνα), λόγω αρμοδιότητας.

Το έγγραφο αυτό αποστέλλεται στον ενδιαφερόμενο, για κάθε νόμιμη χρήση...

Εσωτερική Διανομή:
ΔΙΝΕΣΑΚ (1)

ΕΙΣΗΓ.	ΤΜΗΜ.
20-11-09	20-11-09
<i>[Signature]</i>	<i>[Signature]</i>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ Προϊσταμένη της Διεύθυνσης

Αθηνά Αθανασιάδου

14 Νοεμβρίου 2009

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Αξιότιμοι κύριοι,

Θέμα: Κατεδάφιση των κτιρίων επί του ακινήτου εντός Ο.Τ. 53013 όπου εικάζεται ότι κάποτε υπήρξε ο Ναός Της Αγροτέρας Αρτέμιδος, οδός Αρδηττού αρ 26.

Η εταιρεία μας με την επωνυμία «Αρσινόη ΑΕ» που έχει έδρα την Αθήνα, είναι ιδιοκτήτρια μέρους του οικοδομικού τετραγώνου περί του οποίου ο λόγος. Στα ακίνητα υπάρχουν ετοιμόρροπα διώροφα χτίσματα, μηδαμινής αρχιτεκτονικής αξίας, Επισυνάπτονται φωτογραφίες- Παράρτ. 1

Για το ακίνητο αυτό υπάρχει ισχυρισμός ότι ευρίσκεται επί αρχαιολογικού χώρου όπου πιθανά υπήρξε ο ναός της «Αγροτέρας Αρτέμιδος».

Επειδή κατά καιρούς ο τύπος έχει ασχοληθεί με το θέμα αυτό και πρόσφατα ειδικά με το θέμα της κατεδάφισης του κτιρίου, σας παραθέτω συνοπτικά την θέση μας προς αποφυγή δημοσιευμάτων με λανθασμένα στοιχεία υποκινούμενα από διάφορα άτομα με σχετικά συμφέροντα ή διάφορους συλλόγους και οργανώσεις με αμφιλεγόμενα κίνητρα ή που υποκινούνται από τα ίδια άτομα.

Το βέβαιο είναι ότι υπάρχουν αντικρουόμενες θεωρίες για την ακριβή τοποθεσία του εν λόγω Ναού και η βασικότερη εκδοχή είναι ότι η ολοκληρωτική του καταστροφή επί τουρκοκρατίας, είχε ως αποτέλεσμα να εξαφανισθούν και τα ελάχιστα λείψανα και αποδεικτικά στοιχεία αυτού. Έχουμε συμπληρωμένο υλικό για το ιστορικό και το οποίο επισυνάπτεται, Παράρτ. 2

Λίγα λόγια για την ιστορία: Χωρίζεται σε 3 διαφορετικές περιόδους.

Περίοδος «Α», 1751-1964, διάρκεια: 213 Έτη:

Κατά τις ανασκαφές από τον Αρχαιολόγο Α. Σκιά το έτος 1897 εντοπίζονται κάποια κατάλοιπα ενός τοιχίου που συνδέθηκαν με τον υπό συζήτηση ναό, αλλά ως τοποθεσία ορίστηκε το διπλανό Οικοδομικό τετράγωνο με αρ: **Ο.Τ. 53012**. (υπάρχουν χάρτες με αποτυπώματα και σχετικά έγγραφα). Το 1956 και το 1960 το Ο.Τ. 53012 χαρακτηρίστηκε ως αρχαιολογικός χώρος και το 1964 αποφασίστηκε η απαλλοτρίωση του χώρου αυτού (Ο.Τ. 53012).

Κατά το ίδιο διάστημα ο Αρχαιολόγος Ευστρ. Στίκας τοποθετεί το Ναό σε χώρο που βρίσκεται σήμερα ο Ναός της Αγ. Φωτεινής.

Περίοδος «Β», 1964- 1986, διάρκεια: 22 Έτη:

Το 1974, επί Χούντας, ξαφνικά και εσπευσμένα η απαλλοτρίωση του Ο.Τ. 53012 αίρεται, το οικοδομικό τετράγωνο οικοδομείται και αντί αυτού ορίζονται ως τοποθεσία του ναού τα διπλανά οικόπεδα του Ο.Τ. 53013, χωρίς να γίνει ανασκαφή ή να υπάρξουν οποιαδήποτε στοιχεία. (Στην πολυκατοικία που είναι ακριβώς πάνω από το σημείο που ήταν παλιά ο υποτιθέμενος ναός - δηλαδή εντός Ο.Τ. 53012- και που ήταν κάποτε υπό απαλλοτρίωση, ακόμα μέχρι και σήμερα διατηρεί διαμέρισμα η Δέσποινα, σύζυγος Γεωργίου Παπαδοπούλου).

Περίοδος «Γ», 1974-2009, διάρκεια: 35 Έτη:

Αφού τα κατάλοιπα του μνημείου χάθηκαν κάτω από το κτίριο που οικοδομήθηκε επί Χούντας στο **Ο.Τ. 53012**, φαίνεται ότι οι διάφορες υπηρεσίες προσπαθούν να συγκαλύψουν τα συμβάντα του παρελθόντος και αποφασίζουν (1993) **αυτοβούλως** σε διαδοχικές συνεδριάσεις του ΚΑΣ την απαλλοτρίωση του διπλανού **Ο.Τ 53013** (όπου βρίσκεται και το δικό μας οικόπεδο) ως Αρχαιολογικό χώρο **«Εις Μνήμην του αρχαίου Ναού» γνωρίζοντας ότι ο ναός δεν ευρίσκετο στο Ο.Τ. 53013 και χωρίς οποιαδήποτε ανασκαφική έρευνα που να επιβεβαιώνει την ύπαρξη του στο Ο.Τ. 53013.**

Στο διάστημα αυτό ακολούθησαν διαδοχικές διαμάχες των ιδιοκτητών με το Δημόσιο που πάντα υπέκυπτε στις πιέσεις των φερομένων «ενδιαφερομένων» πολιτών, όπως διάφοροι θύλλοι, συνήθως οπαδοί Δωδεκαθειστών και Παγανιστικών Οργανώσεων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί επίσης, ότι οι περίοικοι που δήθεν αγωνίζονται για την προστασία του «αρχαίου Μνημείου» στην πραγματικότητα, οι πλείστοι από αυτούς, προσπαθούν να μείνει η κατάσταση ως έχει, αφού με αυτό τον τρόπο άλλοι προστατεύουν τη θέα των δικών τους ιδιοκτησιών και/ ή, συγκαλύπτουν ενδεχόμενη (πιθανή) παρανομία που έγινε με την ανέγερση στο Ο.Τ. 53012 και τη μεταφορά του αρχαιολογικού χώρου στο Ο.Τ. 53013!

Δεν μάχονται, όπως θα ήταν φρόνιμο και λογικό, για να γίνει η ανασκαφή και να εμφανιστούν εάν όντως υπάρχουν τα αρχαία και δεν διαμαρτύρονται που ένα τέτοιο σημαντικό αρχαίο μνημείο παραμένει σε αμφιβολία και κατέληξε μια απαράδεκτη εστία ναρκομανών, σκουπιδιών και ερπετών με κάποια ετοιμόρροπα επικίνδυνα κτίρια που αποτελούν μια εικόνα που μόνο ντροπή μπορεί προσφέρει.

Κατά σειρά χρόνων, το ακίνητο προτάθηκε για απαλλοτρίωση «Εις Μνήμην του αρχαίου Ναού», αλλά ποτέ δεν πληρώθηκαν τα προτεινόμενα κονδύλια από το Δημόσιο και έτσι στη συνέχεια ακυρώθηκαν, κρίθηκαν **ετοιμόρροπα τα κτίρια**, εκδόθηκαν **υποχρεωτικές** άδειες κατεδάφισης αλλά στη συνέχεια επίσης ακυρώθηκαν, υπεγράφησαν υπουργικές αποφάσεις για **κατεδάφιση** και στη συνέχεια ακυρώθηκαν. Όλα τα στάδια παρατίθενται στο ίδιο Παραρτ. **2.**

Ο κύκλος των επανεξετάσεων και των προτάσεων περί διερευνητικών ανασκαφών που δεν εκτελούνται ποτέ επί δεκαετίες κρατάει ομήρους τους ιδιοκτήτες των οικοπέδων που έχουν καθήκον και δικαίωμα να υπερασπίζονται τις περιουσίες τους.

Η τελευταία Υπουργική απόφαση με αρ ΥΠΠΟ/ ΓΔΑΠΚ/ ΑΡΧ/ Α1/ Φ3/ 88473/ 4359/ 31.10.2005, ορίζει ότι η Γ'. ΕΚΠΑ θα πρέπει να προβεί στην κατεδάφιση παρουσία Αρχαιολόγων ενώ οι δαπάνες θα καλυφθούν από το ΥΠ.ΠΟ. Σε αυτή την κατεύθυνση από το 2005, τρεις φορές εγκρίθηκαν ποσά για την κατεδάφιση και όμως μέχρι σήμερα ακόμα με διάφορες προφάσεις, δεν έχει υλοποιηθεί το έργο.

Για το σκοπό της κατεδάφισης και της υλοποίησης της Υπουργικής απόφασης, ζητήθηκε να εκδοθεί παράλληλα και άδεια κατεδάφισης, ούτως ώστε να είναι εφ' όλης της ύλης νόμιμη η κατεδάφιση.

Έτσι, στις **15- 11- 07** οι ιδιοκτήτες κατέθεσαν αίτηση για έκδοση άδειας κατεδάφισης, ακριβώς όπως προβλέπει και ρυθμίζει η παραπάνω απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού αλλά και ο Γ.Ο.Κ., με **αρ 31614** στην Πολεοδομία Αθηνών και με **αρ 51673/ 11- 12- 07** στην υπηρεσία του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και αφού παρήλθε το 9/μηνο και η άδεια δεν διεκπεραιώθηκε, έγινε ξανά νέα αίτηση παράτασης.

Βεβαίως, όπως προβλέπεται από τους νόμους του Ελληνικού Κράτους, όλες οι ενέργειες για τη κατεδάφιση θα γίνουν υπό την παρακολούθηση της αρμόδιας

Γ' Εφορίας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, όπως άλλωστε όριζε η Υπουργική απόφαση.

Από τον Οκτώβριο του 2009, το ΥΠ.ΠΟ και συγκεκριμένα η Γ' Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, μετά από διαγωνισμό υπέγραψε σύμβαση με τον ανάδοχο εργολάβο για την καθαίρεση των κτισμάτων.

Υστερα από αγώνα τεσσάρων ετών ακυρώσεων, χαμένων κονδυλίων και ευθυνοφοβίας, βρισκόμαστε σήμερα και πάλι έτοιμοι για την κατεδάφιση η οποία αναμένεται να ξεκινήσει εντός του επόμενου δεκαπενθήμερου. Θα πραγματοποιηθεί για να μάθουμε όλοι την αλήθεια ή επιτηδείως και αυτή τη φορά θα ακυρωθεί από τις πιέσεις των περιοίκων ενδιαφερομένων και των «συλλόγων» τους;

Συμπερασματικά:

1. Είναι άκρως αμφίβολο που τελικά βρίσκεται ο ναός της Αρτέμιδος και αν υπάρχουν υπολείμματα αυτού.
2. Το Δημόσιο δεν κρατά μία σταθερή θέση στην αντιμετώπιση των ιδιοκτησιών με αποτέλεσμα την προσβολή των δικαιωμάτων τους.
3. Η πρόοδος της κατεδάφισης των ετοιμόρροπων κτισμάτων και η μετέπειτα δυνατότητα ανασκαφικής αρχαιολογικής έρευνας είναι οι μόνες ενδεδειγμένες ενέργειες, ώστε να ερευνηθεί και πιστοποιηθεί το ενδιαφέρον του Δημοσίου ως προς την ύπαρξη αρχαίων και να τακτοποιηθεί νομικά και το ιδιοκτησιακό καθεστώς είτε με απαλλοτρίωση αν βρεθούν αρχαία ή με την απελευθέρωση των ιδιοκτησιών αν δεν βρεθούν.
4. Με την κατεδάφιση των ετοιμορρόπων κτιρίων και μάλιστα όταν αυτή ορίζεται ότι θα διεξαχθεί από την αρμοδία Γ Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ανοίγει η οδός με πλήρη ασφάλεια να ερευνηθεί το ιστορικό ενδιαφέρον και να τακτοποιηθεί το θέμα των δικαιωμάτων των κυρίων των ακινήτων. Προσέτι δεν βλάπτεται το δικαίωμα ουδενός ούτε υφίσταται οποιοσδήποτε κίνδυνος αφού η παρουσία της Γ' Εφορίας είναι πλέον ή ικανή εγγύηση της τηρήσεως της νομιμότητας.

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

**ΑΡΣΙΝΟΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ Α.Ε.**

ΝΙΚΗΣ 34/ ΣΥΝΤΑΓΜΑ 105 57

ΑΡ.Μ.Α.Ε.: 53154/01/Β/02/554

ΑΦΜ: 999633922 - ΔΟΥ ΦΑΕΕ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΗΛ.: 210 3222139 - FAX: 210 3222044

Βίκυ Χαραλάμπους

Διευθύνων Σύμβουλος

• **Χάρτης**

• Παράρτημα «2»

Το χρονικό του ακινήτου στο Ο.Τ. 53013.

Ναός της Αγροτέρας Αρτέμιδος:

Από τα ιστορικά αρχεία, φαίνεται ότι ο Ιωνικός ναός της Αγροτέρας Αρτέμιδος κτίστηκε τον 5^ο αιώνα το **448 π.Χ.** πιθανότατα από τον Καλλικράτη. Αναφορές στο ίδιο μνημείο κάνουν ο Πλάτων και ο Πausanias. Όμως, ακόμα και μέχρι σήμερα υπάρχουν αντικρουόμενες θεωρίες για την ακριβή τοποθεσία του εν λόγω Ναού, αφού καταστράφηκε ολοκληρωτικά επί τουρκοκρατίας με αποτέλεσμα να εξαφανισθούν και τα ελάχιστα λείψανα αυτού. Έτσι κατά **μεν τον Α. Σκιά ο ναός τοποθετείται στη Β.Α. γωνία των σημερινών οδών Αρδητού και Κούτουλα**, κατά δε τον Ευστρ. Στίκα ο ναός τοποθετείται «**εις σημείον απέχον της γωνίας των οδών Αρδητού και Κούτουλα**» δηλαδή σε σημείο το **οποίον απέχει πενήντα (50)** περίπου μέτρα από τη γωνία των πιο πάνω οδών επί μιας προεξοχής της αριστερής όχθης του Ιλισσού, η οποία αντιστοιχεί πλήρως στο χώρο όπου βρίσκεται σήμερα ο Ναός της Αγ. Φωτεινής.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ:

- **1751 – 1753**, Οι αρχιτέκτονες-περιηγητές **Stuart & Revett** απεικονίζουν σε γκραβούρες, χαλκογραφίες και σχέδια την μορφή και τις διαστάσεις του ναού όπως επίσης την γύρω περιοχή δηλαδή τους λόφους, τον Ιλισό Ποταμό, την Ακρόπολη αλλά και το ιερό του Ολυμπίου Διός όπως φαινόταν τότε, χωρίς όμως να εμφανίζονται σε **χάρτες όπου να τακτοποιείται η ακριβής τοποθεσία του**. Σε αρχιτεκτονικά σχέδια των ιδίων, φαίνεται η κάτοψη αλλά και η τομή του ναού.

Η Γκραβούρα που αποδεδειγμένα χρησιμοποιήθηκε ως η βάση για να εντοπιστεί η τοποθεσία που βρισκόταν ο ναός, παρουσιάζεται στο: «**Antiquities of Athens, Volume III, by: J. Stuart and N. Revett. Gennadius Library**». (Στοιχείο 1).

- **1765**. «**Chandler**» επισημαίνει ότι ο ναός κινδυνεύει να καταρρεύσει.
- **1778** Ο Ιωνικός ναός **καταστρέφεται** από τον τότε Βοεβόδα των Αθηνών, Χατζή Αλή Χασεκί για την ανέγερση τείχους πέριξ της πόλεως των Αθηνών.
- **1897** γίνεται η πρώτη ανασκαφή στην περιοχή Νοτίως της Αγίας Φωτεινής μέχρι την γωνία των οδών Αρδητού και Κούτουλα, από την Αρχαιολογική Εταιρία με επικεφαλής τον Α. Σκιά. Αποδεικτικά αποτυπώματα του χώρου όπου έγινε η ανασκαφή, φαίνονται σε φωτογραφία που δημοσιεύτηκε αργότερα σε άρθρο του Ι.Σβορώνου στην Διεθνή Εφημερίδα της Νομισματικής Αρχαιολογίας «**Το Μητρώο του Ιλισού**» (1916-17 σελ 10, **εικόνα 5**). Αυτή η πρώτη απόπειρα εντοπισμού των υπολειμμάτων του μνημείου **δεν έφερε στο φως** παρά κάποιους πρωτοχριστιανικούς τάφους και κάποιο απομεινάριο ενός θεμελίου με διαστάσεις 7.8 μ x 14.6 μ που συμφωνούν με τα αρχεία των Stuart & Revett. Τα υπολείμματα αυτά δεν απεικονίσθηκαν όμως σε χάρτη ώστε να είναι συναντημένα από κάποια σταθερά σημεία που να μπορούν να υποδεικνύουν με ακρίβεια την θέση τους στο πέρασμα των χρόνων.

- **1956 & 1960** με τις υπ' αριθμ. **125350/5591/26.11.1956** και **17558/973/09.02.1960** αποφάσεις «περί κηρύξεως αρχαιολογικών χώρων» των τότε Υπουργών Παιδείας και Θρησκευμάτων οι οποίες εκδόθηκαν ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Κ.Α.Σ. (συνεδριάσεις 40/15.11.1996 και 02/07.01.1960) που δημοσιεύθηκαν στα υπ' αριθμ. 268 τ.Β/12.12.1956 και 94 τ.Β/27.12.1960 και αφορούσαν την προστασία του λόφου του Αρδηττού και του χώρου πέριξ του Ιλισού ποταμού, το πιο πάνω ακίνητο **χαρακτηρίστηκε ως αρχαιολογικός χώρος.**
- **1962**, κατά τη διάνοιξη της οδού Αρδηττού, ο αρχιτέκτονας Ι. Τραυλός ανακαλύπτει θεμέλιο από οκτώ πωρόλιθους και το ονομάζει **αναλημματικό τοίχο του ναού ή του τοιχίου στήριξης του**, τον οποίο και διατηρεί με παράκαμψη της οδού. Υποστηρίζει δε, ότι τα Λείψανα του ναού **εξαφανίστηκαν** κατά τους εκβραχισμούς κατά την οικοδόμηση των οικιών.
- **1964** εισάγεται για δεύτερη φορά στο Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.), το θέμα των «**Εν Αθήναις** και παρά τον Ιλισόν Ιωνικόν ναόν (Ιερὸν της Δήμητρας)» προκειμένου να συζητηθεί και να εξακριβωθεί το σημείο που βρισκόταν ο ναός. Στη συνεδρίαση επιβεβαιώθηκε από τα μέλη του Κ.Α.Σ., αφού εξεταστήκαν και τα καινούργια πορίσματα που προέκυπταν από τη φωτογραφία του Σβορώνου όπου φαινόταν το σημείο της ανασκαφής του Σκιά (1916-17), τα αρχεία του Σκιά αλλά και του Τραυλού, ότι το μεγαλύτερο μέρος του ναού ήταν στο οικοπέδο που βρίσκεται **ΒΔ της οδού Κούτουλα και συνεχίζετο κάτω από την οδό Κούτουλα και ότι ένα πολύ μικρό μέρος του τοιχίου στήριξης του παρέμενε στην άκρη του οικοπέδου Γιακουμάτου.** Κατόπιν αυτού το Κ.Α.Σ. απεφάσισε **την απαλ/ση ή την απ' ευθείας εξαγορά** του χώρου ώστε να διαμορφώσει αρχαιολογικό χώρο ελεύθερο και επισκέψιμο.
- **1969** Απαλλοτριώση του τεμαχίου που βρέθηκαν τα υπολείμματα του τοιχίου στήριξης του ναού στην γωνία Κούτουλα και Αρδηττού.
- **1972** Το Κ.Α.Σ. με την υπ' αριθμ. **3/18.01.1972** πράξη του γνωμοδότησε υπέρ της αναγκαστικής απαλ/σης ή της αγοράς ολόκληρου του Ο.Τ. που περικλείεται από τις οδούς Ιλισού (Αρδηττού), Θωμοπούλου, Κεφάλου και Κουτούλα για τη διενέργεια ανασκαφών προς ανεύρεση και συντήρηση αρχαιοτήτων λόγω της υπάρξεως στο συγκεκριμένο χώρο αναλήμματος του παλαιού ναού τον οποίο αναφέρουν περιηγητές του παρελθόντος αιώνας. Στη συνέχεια με την με αριθμ. **2162/1198/24.04.1973** κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Πολιτισμού και Επιστημών που δημοσιεύθηκε στο **142/19.05.1973 Φ.Ε.Κ. τ.δ.** κηρύχθηκε σε αναγκαστική απαλ/ση. Η απαλ/ση όμως αυτή κατά τα δημοσιεύματα έγκυρων και έγκριτων εφημερίδων της εποχής εκείνης όπως της Απογευματινής της 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1974 **εγένετο όχι για την ανεύρεση αρχαίων αλλά με μοναδικό σκοπό την εξασφάλιση θέας στο διαμέρισμα της παραπλήσιας με το ακίνητο οικοδομής.**
- **1974** Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (Κ.Α.Σ.) προεδρεύοντας του καθηγητή Κ. Κοντολέων με την **με αριθμ. 5 πράξη** του γνωμοδότησε ομοφώνως **υπέρ της ανακλήσεως** της απαλ/σης του Ο.Τ. που περικλείεται από τις οδούς Αρδηττού, Κουτούλα, Θωμοπούλου και Κεφάλου με το σκεπτικό ότι οι διατυπούμενοι στη με αριθμ. **3/18.01.1972** πράξη του Κ.Α.Σ. λόγοι οι αιτιολογούντες την απαλ/ση **κρίνονται αόριστοι** και δεν δικαιολογούν επαρκώς την εκ της απαλ/σεως σοβαρότατη οικονομική επιβάρυνση του Δημοσίου.
- **1983 & 1998 & 1999** λήφθηκαν τελεσίδικες αποφάσεις από την αρμόδια της Δ/σης Πολεοδομία του Δήμου Αθηναίων σύμφωνα με τις οποίες τα κτίρια επί του ακινήτου χαρακτηρίζονται **ως επικίνδυνα από στατική και δομική άποψη και κλήθηκαν οι ιδιοκτήτες να προβούν άμεσα στην κατεδάφιση τους.** Όμως η κατεδάφιση δεν

επετράπη να προχωρήσει από το αρμόδιο τμήμα του Υπ. Πολιτισμού. Το 2006 κατατέθηκαν ασφαλιστικά.

- **1986** το Κ.Α.Σ. με την υπ' αριθμ. **33/86 πράξη** του γνωμοδοτεί εκ νέου «**υπέρ της απαλ/σης ή της απ' ευθείας εξαγοράς των ακινήτων που βρίσκονται στο ο.τ. που περικλείεται από τις οδού Αρδητού, Θωμοπούλου και Κεφάλου**» σύμφωνα με σχετική εισήγηση της Δ/σης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠ.ΠΟ.
- **1987** Με την υπ' αριθμ. πρωτ. **ΥΠ.ΠΟ./Φ.235/12789/12.03.1987** απόφαση της τότε Υπουργού Πολιτισμού κηρύχθηκε κατ' επίκληση των δύο (2) αποφάσεων των ετών 1956 και 1960 του τότε Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων περί προστασίας του λόφου του Αρδητού και του χώρου πέριξ του Ιλισού **σε απαλλοτρίωση ή απ' ευθείας εξαγορά το Ο.Τ 53013.**
Η απόφαση λήφθηκε χωρίς να εκτιμηθεί το γεγονός ότι τα υπολείμματα του ναού ήταν στο διπλανό οικόπεδο που είχε ήδη οικοδομηθεί.
- **1993** Εκδίδεται από την τότε Υπουργό Πολιτισμού νέα απόφαση απαλλοτρίωσης του πιο πάνω Ο.Τ. με το αιτιολογικό ότι στο χώρο «**διαπιστώνονται αρχαία στοιχεία από μεταγενέστερες της κλασικής περιόδου επεμβάσεις**».
- **1993** Ο διάδοχος υπουργός **Θάνος Μικρούτσικος** όμως, αποσύρει την απόφαση της προκατόχου του, **ζητώντας επί τέλους την πραγματοποίηση ανασκαφών.**
- **1994** Σε εκτέλεση της υπ' αριθμ. **24/1994** γνωμοδότησης του Κ.Α.Σ. και της εν συνεχεία με αριθμ. πρωτ. **ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Φ03/40555/2098/11.08.1994** απόφασης του Υπουργού Πολιτισμού διενεργείται νέα ανασκαφική έρευνα υπό την εποπτεία της Επιμελήτριας Αρχαιοτήτων Ευτ. Λυγκούρη στους ελεύθερους χώρους του ακινήτου από την οποία διαπιστώθηκαν:
(α) Η πιθανή θέση του ναού συμπίπτει κυρίως με το χώρο όπου βρίσκεται η οικία Γιακουμάτου, ένα μικρό τμήμα του (ΒΑ τμήμα) με την ιδιοκτησία Λιβανού, το βόρειο και βορειοδυτικό τμήμα καταστράφηκε από τη διάνοιξη της παλαιάς οδού Αρδητού και το δυτικό τμήμα από τη διάνοιξη της οδού Κούτουλα.
(β) Τα κατάλοιπα του ναού έχουν καταστραφεί ολοσχερώς από τα υπόγεια των κτιρίων που είχαν ανεγερθεί στο ακίνητο.
(γ) Τα βαθιά λαξεύματα που είχαν γίνει στους βράχους για να περάσουν τα δίκτυα και οι αγωγί κοινής ωφελείας (ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, ΟΤΕ) κατέστρεψαν κάθε υπόλειμμα του ναού, γεγονός που επιβεβαιώθηκε και από τις ανασκαφικές έρευνες του Α. Σκιαδά ο οποίος διεπίστωσε ότι: «**...η επελθούσα εις το ναό καταστροφή είναι μέγιστη, διότι εξ' αυτού του οικοδομήματος μόνο τινός των κατωτάτων λίθων του κρηπιδώματος εν τω πρόναω ευρέθησαν κατά χώραν οίτινες και σημειούνται εν τω σχεδίω**».
Η ολοκληρωτική καταστροφή του ναού επισημαίνεται και στο με αριθμ. πρωτ. **Φ1/8/2613/25.11.1994** έγγραφο της προϊσταμένης της κατά τόπον αρμόδιας Εφορείας (Γ' ΕΠΚΑ) Λιάνας Παρλαμά προς το ΥΠΠΟ – ΔΠΚΑ (Τμήμα Αρχαιολογικών χώρων) όπου αναφέρει (επί λέξει) το εξής:
«...Όπως ήταν αναμενόμενο, η πρόσφατη ανασκαφή στον διαθέσιμο χώρο επιβεβαίωσε αυτό που ήταν γνωστό, ότι δηλαδή έχουν εξαφανισθεί και τα ελάχιστα ίχνη του αρχαίου ναού, τα οποία είχαν εντοπισθεί από τον Σκιαδά στα τέλη του περασμένου αιώνα και εξ' αιτίας της ανεγέρσεως κατοικιών στις αρχές του αιώνα μας, αλλά και από τη διάνοιξη της παλαιάς οδού Αρδητού...».

- **1995** Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο γνωμοδοτεί προφανώς κάτω από τις **έντονες και φορτικές πιέσεις** των παρισταμένων στη συνεδρίαση προσώπων κατά πλειοψηφία υπέρ της ισχύος της υπ' αριθμ. **14/13.04.1993** υπέρ της απαλ/σης του ακινήτου για τη προστασία του ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος και την ανασκαφή του χώρου για την ανάδειξη του μνημείου παρά το γεγονός ότι τα αποτελέσματα των διενεργηθεισών ανασκαφικών ερευνών δεν συνηγορούσα υπέρ της γνωμοδότησης αυτής. Αποκαλυπτικές του κλίματος που επικρατούσε στη συγκεκριμένη συνεδρίαση του Κ.Α.Σ. είναι και οι δηλώσεις του εκ των παρισταμένων μελών του Κ.Α.Σ. κ. Σαβαλάνου όπως αυτές καταχωρήθηκαν στο υπ' αριθμ. **4/24.01.1995** πρακτικό, ο οποίος μεταξύ των άλλων τόνισε επί λέξει τα εξής: **«...Σήμερα δεν υπάρχει ούτε Ιλισός, ούτε αρχαία, ούτε τίποτα. Απλά επιχειρείται ένας εκβιασμός την πρόελευση του οποίου νομίζω εύκολα καταλαβαίνουμε...».**
- **1995** Με την υπ' αριθμ. **1062074/3864/010/09.06.1996** κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Οικονομικών η οποία δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. **435 τ.Δ'/22.07.1995 ΦΕΚ** κηρύχθηκε εκ νέου σε απαλ/ση ολόκληρο το Ο.Τ. 53013 για λόγους **«δημοσίας ωφελείας και ειδικότερα για την ανάδειξη, προστασία και συντήρηση του ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος»**, δηλαδή ενός ανύπαρκτου ναού, ο οποίος σύμφωνα με όλες τις έρευνες **καταστράφηκε ολοσχερώς το έτος 1778** από τον τότε Βοεβόδα των Αθηνών, Χατζή Αλή Χασέκη.
- **1997** Συζητείται ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αίτηση του Ελληνικού Δημοσίου περί καθορισμού προσωρινής τιμής μονάδος και εκδίδεται στη συνέχεια η με αριθμ. **238/1998** απόφαση η οποία δημοσιεύεται στις **18.02.1998**.
- **1998** Συζητείται ενώπιον του Εφετείου Αθηνών αίτηση των ιδιοκτητών του Ο.Τ. 53013 για το καθορισμό οριστικής τιμής μονάδος και ακολούθως εκδίδεται η υπ' αριθμ. **10361/1998** απόφαση με την οποία καθορίστηκε ως οριστική τιμή μονάδος αποζημιώσεως των απαλ/μενων ακινήτων το ποσό των **400.000 δρχ. ή 1.173,88 ευρώ** κατά τ.μ., ενώ παράλληλα με την ίδια ως άνω απόφαση **απορρίπτεται ως αβάσιμο** το αίτημα των ιδιοκτητών περί αποζημιώσεως και των υφισταμένων κτισμάτων με το σκεπτικό ότι τα κτίσματα είναι πολύ παλαιά και ετοιμόρροπα και **δεν έχουν καμία αξία**, γι' αυτό δε **ορισμένα εκρίθησαν επικίνδυνα και κατεδαφιστέα** σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2167/1994 έκθεση της υπηρεσίας πολεοδομίας του Δήμου Αθηναίων.
- **1999** Η Διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού του ΥΠΠΟ με το με αριθμ. **πρωτ. ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2956/36501/30 Ιουλίου 1999** έγγραφο της προς το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, εισηγείται να εισαχθεί στο Συμβούλιο για γνωμοδότηση το θέμα: **«Χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων κτισμάτων στο οικ. τετράγωνο που περικλείεται από τις οδούς Αρδητού, Κούτουλα, Κεφαλου και Θωμοπούλου στο Μετς»** σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1469/50 «περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης μεταγενέστερης του 1830», **γνωρίζοντας** ότι σε βάρος των πιο πάνω κτισμάτων **εκκρεμούσαν πρωτόκολλα κατεδάφισης** (α) 103310/1118/83, (β) 2680/458/6-5-97, (γ) 17531/34250/99) από τη Διεύθυνση Πολεοδομίας (Δ.Π.) του Δήμου Αθηναίων.
- **2000** Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο (ΚΑΣ) κατά τη συνεδρίαση 30/01.08.2000 με θέμα: **«Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων Αθήνας»** **δεν ενέκρινε** κατά πλειοψηφία τη προτεινόμενη σύνθεση του αρχαιολογικού χώρου του Ολυμπίου μετάθεσης του ιερού ναού της Αρτέμιδος Αγροτέρας.
- **2001 (α)** Το Κ.Σ.Ν.Μ. με το υπ' αριθμ. **21/12.07.2001** πρακτικό του απεφάσισε ομόφωνα τον **«μη χαρακτηρισμό των κτισμάτων ως ιστορικών μνημείων γιατί δεν συνέτρεχαν οι αξιούμενες από το Νόμο (1469/50 και 2039/92) προϋποθέσεις».**

(β) Ο υπουργός Πολιτισμού **Ευάγγελος Βενιζέλος** με την υπ' αριθμ. πρωτ. **ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ03/8403/539/15.02.2001** απόφαση του **δεν εγκρίνει** τη προτεινόμενη σύνθεση – ενοποίηση του Ολυμπίου με τη θέση του ιερού της Αγροτέρας Αρτέμιδος, αφού απέρριψε τη σύνδεση-ενοποίηση του Ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος με το χώρο του Ολυμπίου, στη βάση του επιχειρήματος ότι μια τέτοια ενέργεια **θα δημιουργούσε προβλήματα στατικότητας** στις παρακείμενες πολυκατοικίες.

- **2002 (α)** Με την υπ' αριθμ. **1001242/145/0010/2002** κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Οικονομικών που δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. **78/12.02.2001** ΦΕΚ τ.Δ', βεβαιώνεται η **αυτοδίκαιη ανάκληση της απαλ/σης** που κηρύχθηκε το έτος 1995 λόγω μη καταβολής από το **Ελληνικό Δημόσιο εντός των νομίμων προθεσμιών της προσωρινής τιμής μονάδος** (αρθρ. 11 ΠΔ 797/1971 και αρθρ. 17 παρ. 4 του Συντ.).
(β) Στις **27.03.2002** εισάγεται στο ΚΑΣ το θέμα «**επανακήρυξης του ακινήτου σε απαλλοτρίωση**» και μάλιστα εκτός ημερήσιας διάταξης με πρωτοβουλία της τότε πρόεδρου του. Στη συνεδρίαση αυτή το ΚΑΣ γνωμοδοτεί κατά πλειοψηφία **υπέρ της επανακήρυξης της απαλλοτρίωσης** για λόγους προστασίας του χώρου του ιερού και του ευρύτερου περιβάλλοντος.
Κατά τη γνώμη των μειοψηφούντων μελών η απαλλοτρίωση **έπρεπε να περιοριστεί στο τμήμα της γωνίας Αρδηττού και Κούτουλα**, όπου υπάρχουν κάποια ίχνη του ιερού, και στο υπόλοιπο τμήμα του Ο.Τ. να επιβληθούν ειδικοί φόροι δόμησης».
- **2003** Ιούλιος: το θέμα του ακινήτου εισάγεται εκ νέου στο Κ.Α.Σ. Τα ίδια ακριβώς μέλη κατά τη συνεδρίαση αυτή **γνωμοδοτούν ομόφωνα** υπέρ της απαλλοτρίωσης ή της απευθείας εξαγοράς του ακινήτου. Προς την ανεύρεση κονδυλίων και χορηγιών για την εκτέλεση της απαλλοτρίωσης, το Σεπτέμβριο του 2003, η Διευθύντρια Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων απευθύνεται προς τη Διεύθυνση Τοπογραφικών Εφαρμογών του υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας, και Δημοσίων Έργων, ενώ παράλληλα η Δ/ντρια του ΤΑΠΑ δηλώνει ότι το ΤΑΠΑ **αδυνατεί να χορηγήσει βεβαίωση πίστωσης** για την συγκεκριμένη απαλ/ση.
- **2004** Ένα χρόνο μετά, η διευθύντρια της εν λόγω υπηρεσίας **κ. Κοσμόγλου** απαντά θετικά σε ενδεχόμενη συμμετοχή του **Υ.Π.Ε.Χ.Ω.Δ.Ε.** στην απαλλοτρίωση, **εάν και εφόσον δημιουργηθεί κοινόχρηστος χώρος στο Ο.Τ.**
Η υπουργική απόφαση για την απαλλοτρίωση **δεν εκδίδεται**. Πλησιάζουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες 2004. Μετά το πέρας των Ολυμπιακών Αγώνων, τον Οκτώβριο του 2004, οι ιδιοκτήτες του ακινήτου με έγγραφο τους προς τον υφυπουργό Πολιτισμού Π. Τατούλη ζητούν και πάλι την απελευθέρωση των ακινήτων τους.
- **2005 Φεβρουάριος.** Οι ιδιοκτήτες του ακινήτου με τη με αριθμ. πρωτ. **12148/05** αίτηση τους προς το ΥΠΠΟ ζητούν τον άμεσο αποχαρακτηρισμό των ιδιοκτησιών τους ως αρχαιολογικού χώρου και την άρση κάθε δέσμευσης επ' αυτών.
- **2005 Απρίλιος.** Η ανεξάρτητη Αρχή «**ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ**» με την με αριθμ. πρωτ. **16314.2.6/8.04.2005** επιστολή της προς την Δ/ντρια Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ, επισημαίνει μεταξύ των άλλων **την άμεση υποχρέωση** των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού να προβούν **στην άρση της δέσμευσης** που έχει επιβληθεί στο ακίνητο.
- **2005 Ιούλιος.** Εισάγεται στο ΚΑΣ το θέμα: «**Έγκριση ή μη καθαίρεσης υφισταμένων κτισμάτων για τη διενέργεια ανασκαφικής έρευνας στο οικοδομικό τετράγωνο που περικλείεται από τις οδούς Αρδηττού, Κούτουλα, Θωμοπούλου και Κεφάλου**». Κατά τη πιο πάνω συνεδρίαση (27/11.07.2005) το ΚΑΣ **γνωμοδοτεί ομόφωνα** υπέρ της πραγματοποίησης αυτοψίας από την ολομέλεια του προκειμένου να διαμορφώσει σαφή άποψη και να επαναφέρει το θέμα στο Συμβούλιο.

- 2005 Οκτώβριος.** Το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο μετά την διενέργεια αυτοψίας στο ακίνητο **γνωμοδοτεί** κατά τη συνεδρία του της **19.10.2005** υπέρ της **διενέργειας ανασκαφικής έρευνας** αφού **καθαιρεθούν τα υφιστάμενα κτίσματα** που βρίσκονται στο ακίνητο με δαπάνες του Υπουργείου Πολιτισμού.
 Η πιο πάνω γνωμοδότηση του Κ.Α.Σ. γίνεται δεκτή στη συνέχεια με την υπ' αριθμ. πρωτ. **ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ3/88473/4359/31.10.2005** απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού Π. Τατούλη.
- Μετά την έκδοση της πιο πάνω απόφασης και ύστερα από έντονες πιέσεις των ιδιοκτητών και της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής «ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ» για άμεση υλοποίηση αυτής η Γ.ΕΠ.ΚΑ ανακοινώνει διαγωνισμό για την κατεδάφιση των κτιρίων στο εν λόγω οικοδομικό τετράγωνο και εγκρίνει ποσό **60.000 Ευρώ + Φ.Π.Α.** Η καθαίρεση κάλυπτε την κατεδάφιση όλων των κτισμάτων, την απομάκρυνση ενδεχομένως αρχαιολογικών ευρημάτων καθώς και την αποκομιδή όλων των κατεδαφισμένων υλικών.
- 2006** Γίνεται η έναρξη των εργασιών κατεδάφισης των κτιρίων χωρίς να τηρηθούν οι επιβαλλόμενοι όροι ασφάλισης Αστικής ευθύνης από το ίδιο το κράτος, όπως περιφράξης και προστασίας των υπό κατεδάφιση κτιρίων, απαγόρευση εισόδου περαστικών και έκδοση της αναγκαίας άδειας κατεδάφισης. **Δέκα (10)** ημέρες μετά την έναρξη των εργασιών και αφού κατεδαφίζεται μόνο **ένα μικρό μέρος** του ακινήτου ιδιοκτησίας Λιβανού, η Γ' ΕΠΚΑ ανακοινώνει προς έκπληξη όλων ότι τελείωσαν τα χρήματα που είχαν εγκριθεί με αποτέλεσμα να μην μπορεί να υλοποιηθεί πλήρως η πιο πάνω Υπουργική απόφαση.
- 2007** Εγκρίνεται ποσό **35.000 Ευρώ** (Φ.Π.Α. συμπεριλαμβανομένου) για την δήθεν ολοκλήρωση των εργασιών της κατεδάφισης των κτισμάτων το οποίο δυστυχώς δεν διετεθή εντός του έτους 2007 οπότε και έληγε η σχετική πίστωση αφού το ΥΠΠΟ δεν «φρόντισε» να εφοδιασθεί εγκαίρως με την αναγκαία άδεια κατεδάφισης των κτιρίων, η έκδοση της οποίας εκκρεμεί ακόμη μέχρι σήμερα... (Νοέμβριος 2009)!
- Εγκρίνεται νέο ποσό **45.000 Ευρώ** (Φ.Π.Α. συμπεριλαμβανομένου), και υπογράφεται νέα σύμβαση με τον ανάδοχο εργολάβο για την κατεδάφιση προς 34.000 Ευρώ το τέλος Οκτωβρίου 2009.
 Όμως, ακόμα και σήμερα, 9/ Δεκ/ 2009 δεν έχει ακόμα εκδοθεί η άδεια κατεδάφισης πράγμα που καθιστά, για ακόμη μία φορά, ανέφικτη την κατεδάφιση.

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ:

1. ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ ΠΩΣ ΑΛΛΑΞΕ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΗΣ ΣΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ Ο.Τ. 53012 προς το Ο.Τ. 53013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ «Α» 1751-1964, διάρκεια: 213 ΕΤΗ

Στο διάστημα αυτό γίνονται έρευνες, οι οποίες βασίζονται στην απεικόνιση των ερευνητών-αρχιτεκτόνων Stuart & Revett, όπου φαίνεται καθαρά η θέση του Ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος σε σχέση με τους γύρω χώρους.

Μετά από ανασκαφές επί Σκιά αλλά και κατά την διάνοιξη της οδού Αρδηττού υπό την εποπτεία του Αρχιτέκτονα Τραυλού, εμφανίζονται κάποια υπολείμματα τα οποία κατά την εκτίμηση των ερευνητών αποτελούσαν μέρος του θεμελίου του ναού. Τα ευρήματα τοποθετούνται σε χάρτη όπου σημειώνονται επίσης και όλα τα άλλα σημαντικά μνημεία.

Στον ίδιο χάρτη αποτυπώνεται και το τοιχίο που βρέθηκε ως υπόλειμμα του θεμελίου του ναού και ου οποίου το μεγαλύτερο μέρος του βρίσκεται ΒΔ της οδού Κούτουλα στο **Ο.Τ. 53012** μεταξύ των οδών Σορβόλου, Κούτουλα και Αρδηττού, δηλαδή στο παραπλήσιο οικοπέδο και κάτω από την πολυκατοικία που κτίστηκε επί Χούντας λίγα χρόνια αργότερα.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ «Β» 1964 - 1986, διάρκεια: 22 ΕΤΗ

Στο διάστημα αυτό και αφού λήφθηκε από τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες του Ελληνικού Δημοσίου η απόφαση να απαλλοτριωθεί ο χώρος, ο οποίος κατά κοινή ομολογία και αποδοχή όλων των εμπλεκομένων φορέων ήταν ο χώρος που ευρίσκετο ο ναός, δηλαδή μέρος του **Ο.Τ. 53012**, εντελώς ανεξήγητα το έτος 1974 (επί Χούντας) η απαλλοτρίωση αίρεται και το πιο πάνω Ο.Τ. οικοδομείται ενώ παράλληλα τίθεται για πρώτη φορά θέμα απαλλοτρίωσης του διπλανού **Ο.Τ. 53013**.

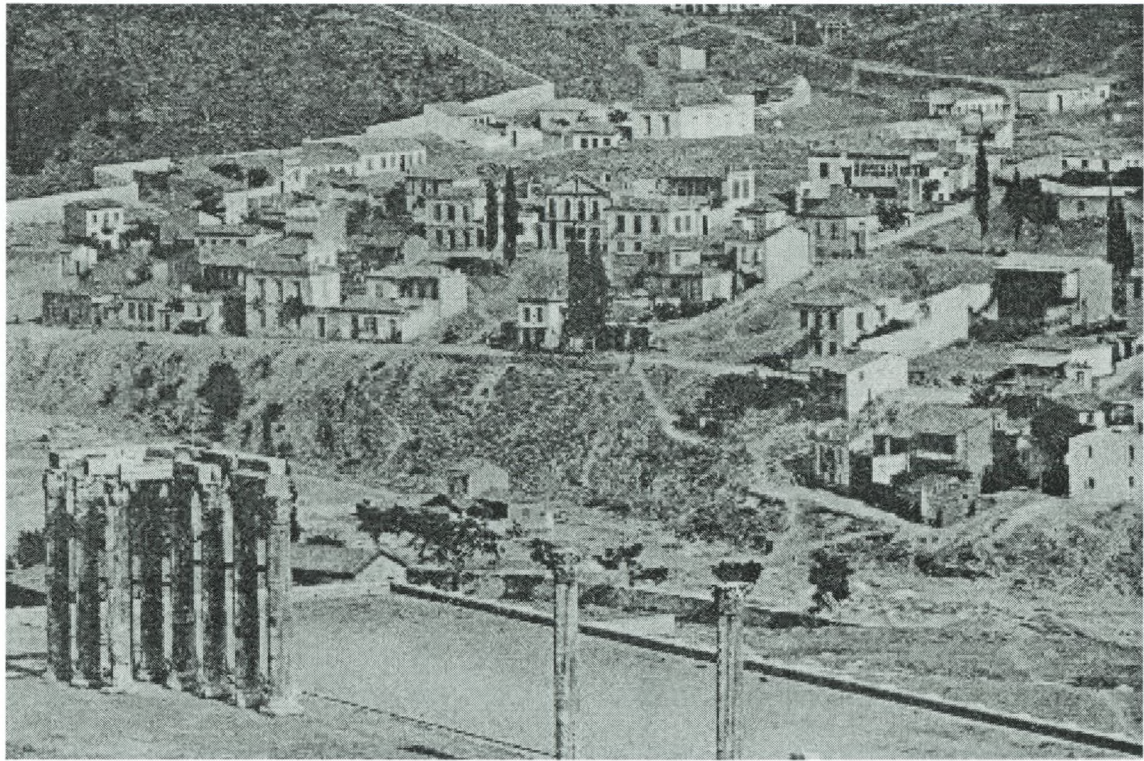
Οι πιο πάνω ενέργειες είχαν ως αποτέλεσμα, όπως είναι φυσικό να χαθούν τα ίχνη του ναού και να παραμένει ένα υπόλειμμα μέρους του τοιχίου στήριξης κάτω από τον δρόμο Κούτουλα και του οικοπέδου ιδιοκτησίας Κ. Γιακουμάτου στο διπλανό **Ο.Τ. 53013**.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ «Γ» 1974 - 2009, διάρκεια: 35 ΕΤΗ

Αφού το μνημείο χάθηκε κάτω από το κτίριο που οικοδομήθηκε επί Χούντας στο Ο.Τ. 53012, οι αρμόδιες υπηρεσίες προσπαθούν να συγκαλύψουν τα λάθη του παρελθόντος και αφού δεν μπόρεσαν όταν έπρεπε να προστατεύσουν την πολύτιμη κληρονομιά, αποφασίζουν (1993) αυτοβούλως σε διαδοχικές συνεδριάσεις του ΚΑΣ την απαλλοτρίωση του διπλανού **Ο.Τ. 53013** ως Αρχαιολογικό χώρο «Εις Μνήμην του αρχαίου Ναού» γνωρίζοντας ότι ο ναός δεν ευρίσκετο στο ως άνω Ο.Τ. και χωρίς μάλιστα αυτό να επιβεβαιώνεται από οποιαδήποτε ανασκαφική έρευνα.

Η ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΕΙΝΑΙ:

- Να γίνει η καθαίρεση όλων των κτιρίων.
- Το ΥΠ.ΠΟ να προβεί στις απαραίτητες ανασκαπτικές έρευνες.
- Στην περίπτωση που βρεθεί ανάλημμα του αρχαίου Ναού το οποίο δικαιολογεί την απαλλοτρίωση, δικαίως να απαλλοτριωθεί και να διατηρηθεί, καταβάλλοντας βεβαίως την ανάλογη αποζημίωση.
- Εάν δεν βρεθεί υλικό τέτοιο που νομίμως να δικαιολογείται η απαλλοτρίωση αλλά ακόμα είναι επιθυμητή η απαλλοτρίωση, το κράτος να προβεί άμεσα στην αγορά και την αποπληρωμή του ακινήτου.
- Διαφορετικά, στην περίπτωση που δεν δικαιολογείται η απαλλοτρίωση ή η αγορά, να τερματιστεί αυτή η παράνομη δέσμευση του ακινήτου, να ελευθερωθεί και να μπορεί να είναι προς ελεύθερη αξιοποίηση από τους **ΝΟΜΙΜΟΥΣ** ιδιοκτήτες του.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Αθήνα, 25 Ιανουαρίου 2010
Αρ. Πρωτ. 72/ ΕΕ - 9/ΣΑΚ

ΔΙΝΕΣΑΚ
Υπουργείο Πολιτισμού
Ερμού 17
Αθήνα

Σας παρακαλούμε, όπως μας επιτραπεί η μελέτη του φακέλου που αφορά το θέμα του μη χαρακτηρισμού των κτηρίων που βρίσκονταν στο οικοδομικό τετράγωνο που περιβάλλεται από τις οδούς Αρδηττού, Κούτουλα, Θωμοπούλου, Κεφάλαια, όπου βρίσκονται τα θεμέλια του ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος, τμήμα του παρλιόσιου τοπίου και μεγάλο υστερορωμαϊκό νεκροταφείο στην περιοχή Αρδηττού, Μετς.

Με εκτίμηση

Ειρήνη Γρατσία

Υπεύθυνη Προγραμμάτων
Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Stelios Lekakis

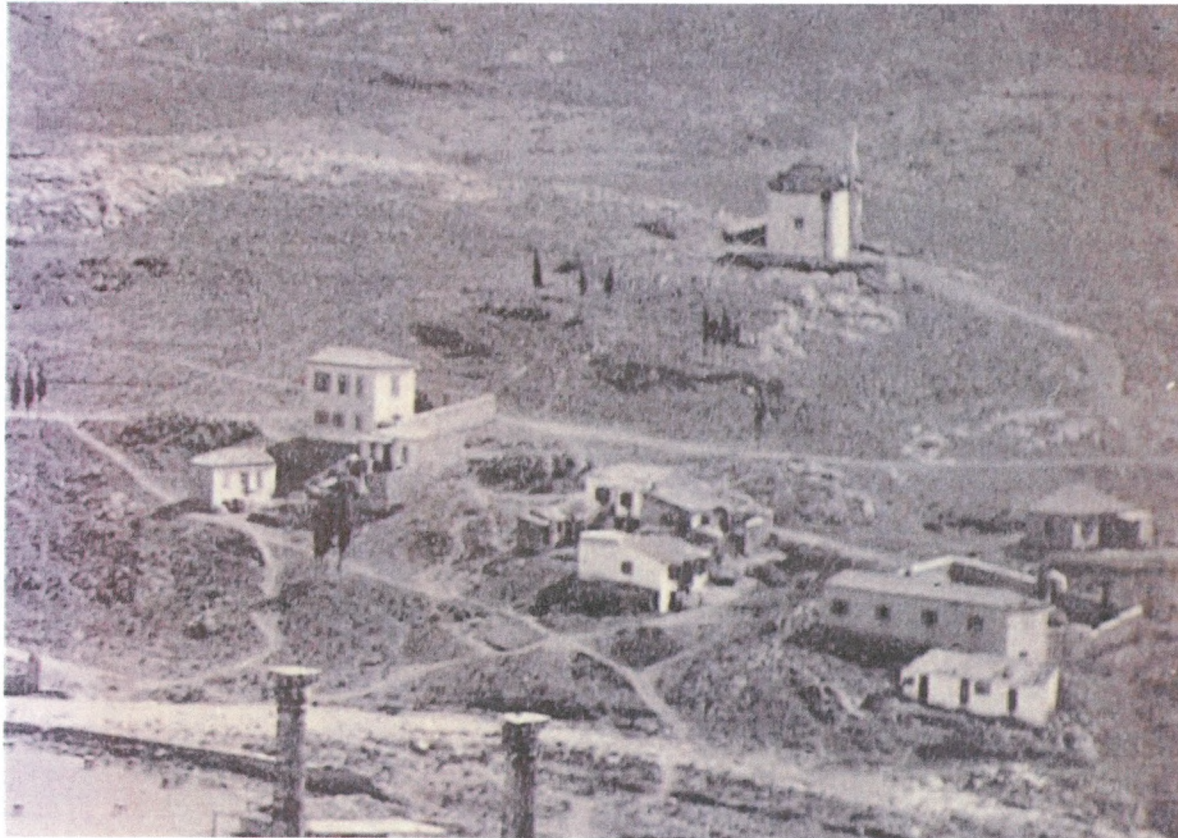
From: Iosif Efremidis [ioséf@otenet.gr]
Sent: Τρίτη, 5 Ιανουαρίου 2010 12:43 μμ
To: sak elliniki etaireia
Subject: Re: [Sak_melh] Apologismos SAK
Attachments: metsartemis[1].jpg

Καλημέρα Ειρήνη αυτό είναι το σπιτι και σου στέλνω και φωτο 1900.
Στείλε μου απόδειξη ΙΓΜΕ για να πάρω τα αποτελέσματα.
Ιωσήφ

Ιωσήφ καλημέρα, η φωτο είναι τέλεια. Η θέση του σπιτιού είναι αυτό το ψηλό αριστερά; Η πληρωμή σας θα γίνει Δευτέρα. Εγινε και η πληρωμή του ΙΓΜΕ.
Ειρήνη

From: Iosif Efremidis [<mailto:ioséf@otenet.gr>]
Sent: Tuesday, January 05, 2010 9:54 AM
To: sak elliniki etaireia
Subject: Re: [Sak_melh] Apologismos SAK
Importance: High

ΕΙΣΗΧΘΕΙ ΑΠΟ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2956/36501/30.7.1999

ΠΡΑΚΤΙΚΟ Κ.Σ.Ν.Μ.21/12.07.2001

Ελάτε κι εσείς με τους φίλους σας

το Σάββατο 19 Δεκεμβρίου

11πμ-2μμ. στο ΦΤΕΡΟ, Μ. Μουσούρου 7,

σε ένα εργαστήρι - εκδήλωση για την προστασία του αρχαιολογικού χώρου
της Αγροτέρας Αρτέμιδος γεμάτο δημιουργική διάθεση και εκπλήξεις...!

Δηλώστε συμμετοχή στα τηλ. 210 9247182, 6942202939

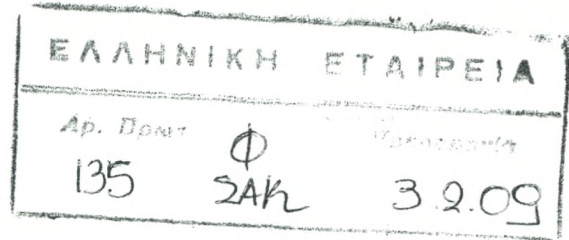
Είσοδος, δημιουργική διάθεση & ενδυμασία.....ελεύθερη

Εσείς γνωρίζατε πως στη γειτονιά μας, στην όχθη
του ποταμού Ιλισσού, υπήρχε ο ναός της Αγροτέρας Αρτέμιδος
όμορφος σαν αυτόν της Απτέρου Νίκης, που στεκόταν περήφανα
απέναντι από την Ακρόπολη? Και ότι οι Αθηναίοι έταξαν εκεί την νίκη
τους στη μάχη του Μαραθώνα?

Μάθετε περισσότερα στο www.artemisagrotera.org

Μία πρωτοβουλία των κατοίκων του Μετσ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ &
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ
& ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ,
ΜΝΗΜΕΙΩΝ &
ΑΡΧΑΙΟΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Διεύθυνση : Μπουμπουλίνας 20

Τ. Κ. 106 82 - Αθήνα

Πληροφορίες : Α. Χατζηπαναγιώτου

Τηλ. : (210) 8201 349

Fax: (210) 8201 260

E-mail: dpkar@culture.gr

Αθήνα, 21-1-2009

Αρ. Πρωτ.:

ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ03/3339/206

ΠΡΟΣ: Την Ελληνική Εταιρεία
Περιβάλλοντος & Πολιτισμού
Τριπόδων 28
105 58, Αθήνα

ΚΟΙΝ. : Γ' ΕΠΚΑ

Αιόλου 1 και Πελοπίδα
105 55, Αθήνα

Θέμα: Επιστολή του Προέδρου της Ελληνικής Εταιρείας σχετικά με το οικοπέδο, που ορίζεται από τις οδούς Αρδητιού, Θωμοπούλου, Κεφάλου και Κούτουλα στο Μετς.

Σχετ.: 1) Το υπ' αρ. 1310/13-3-2008 έγγραφο του Γραφείου Υπουργού.

2) Η υπ' αρ. 265/ΕΕ-22/ΣΑΚ/29.2.2008 επιστολή της Ελληνικής Εταιρείας

3) Το υπ' αρ. Φ1/8/5830π.ε./8-1-2009 έγγραφο της Γ' ΕΠΚΑ

Σε συνέχεια του ως άνω (1) σχετικού εγγράφου του Γραφείου Υπουργού, με το οποίο μας διαβιβάστηκε η σχετική με το θέμα επιστολή σας (υπ' αρ. 2 σχετικό), και κατόπιν γνωστοποίησης των απόψεων της αρμόδιας Γ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με το υπ' αρ. 3 σχετικό έγγραφο, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Το ακίνητο στο Ο.Τ. που ορίζεται από τις οδούς Αρδητιού, Θωμοπούλου, Κεφάλου και Κούτουλα στο Μετς έχει κηρυχτεί επανειλημμένως από το ΥΠΠΟ ως απαλλοτριωτέο (η πρώτη έγινε το 1964). Η διαδικασία απαλλοτριώσεως δεν τελεσφόρησε λόγω της υψηλής αξίας του ακινήτου. Το 2005 κατόπιν αιτήματος των ιδιοκτητών, και αφού δεν προωθήθηκε η διαδικασία απαλλοτριώσεως, το θέμα της καθαίρεσης υφιστάμενων ετοιμόρροπων κτισμάτων επανεξετάστηκε από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο ύστερα από αυτοψία της ολομέλειας των μελών του. Συνακόλουθα, εκδόθηκε σχετική Υπουργική Απόφαση (ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ03/88473/4359/31-10-2005), η οποία προβλέπει διενέργεια ανασκαφικής έρευνας στο ακίνητο, αφού καθαιρεθούν με χρηματοδότηση του ΥΠΠΟ, τα υφιστάμενα νεώτερα κτίρια. Μέσω της διενέργειας ανασκαφικής έρευνας είναι δυνατή η διαμόρφωση μίας τελικής εικόνας σχετικά με την έκταση και τον βαθμό διατήρησης των αρχαιοτήτων, προκειμένου να ληφθεί οριστική απόφαση για την τύχη του ακινήτου, όσον αφορά στην απαλλοτρίωσή του, σύμφωνα με το άρθρο 18 του Ν.3028/02. Η άδεια κατεδάφισης εκδίδεται από την Πολεοδομία ύστερα από αίτηση των ιδιοκτητών των ακινήτων υποχρεωτικώς, εφόσον το

οικοδομικό τετράγωνο είναι ακόμη ιδιωτικό. Η πρώτη φάση της κατεδάφισης, που διεξήχθη το Νοέμβριο – Δεκέμβριο 2006 από την Γ' ΕΠΚΑ, έγινε με τη γραπτή συγκατάθεση των ιδιοκτητών και χωρίς να ζητηθεί άδεια από την Πολεοδομία. Υπενθυμίζουμε ότι το Τμήμα Αυθαιρέτων – Επικινδύνων της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Δήμου Αθηναίων με το υπ' αρ. 17531/3425/96 έγγραφό του από τον Ιούλιο του 1999, είχε αποφασίσει τελεσίδικα την κατεδάφιση των ετοιμόρροπων κτισμάτων από τους ιδιοκτήτες λόγω επικινδυνότητας, αλλά η Απόφαση αυτή ουδέποτε υλοποιήθηκε.

Επί της καταγγελίας της Ελληνικής Εταιρείας ότι υπάρχει διάσπαρτο αρχαιολογικό υλικό στο χώρο, σας πληροφορούμε ότι ενσωματωμένο αρχαίο υλικό, γνωστό και ορατό ανέκαθεν, υπάρχει μόνο στα κτίσματα τα οποία δεν έχουν ακόμη καθαιρεθεί. Από τα τρία κτίρια που κατεδαφίστηκαν με την εποπτεία της Γ' ΕΠΚΑ περισυλλέγησαν ελάχιστα λίθινα θραύσματα (περί τα 15), τα οποία μεταφέρθηκαν στις αποθήκες της Εφορείας, όπου και φυλάσσονται. Διευκρινίζεται μάλιστα ότι μέρος του υλικού αυτού ίσως είναι νεότερο και όχι αρχαίο.

Όσον αφορά στις παρατηρήσεις σας για το κόστος κατεδάφισης, είναι ένα θέμα που αφορά αποκλειστικά το Υπουργείο Πολιτισμού και την αρμόδια Εφορεία και σχετίζεται με τη χρηματοδότηση του έργου και τον τρόπο κατεδάφισης, πάντως ουδόλως αφορά τρίτους.

Επισημαίνουμε ότι τα μέχρι τώρα αρχαιολογικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι ο ναός της Αρτέμιδος Αγροτέρας δεν διασώζεται. Τα δεδομένα βεβαιώνουν ότι ο ναός καταστρέφεται ολοσχερώς το 1778 από τον Βοεβόδα των Αθηνών Χατζή Αλή Χασεκί, προκειμένου το οικοδομικό υλικό του να χρησιμοποιηθεί για την ανέγερση του τείχους των Αθηνών εκείνης της εποχής. Ο πρώτος ανασκαφέας του χώρου Ανδρέας Σκιάς αποκάλυψε το 1897 ελάχιστους από τους κατώτατους λίθους του κρηπιδώματος του πρόναου του Ναού, καθώς και συστάδα τάφων ύστερων ρωμαϊκών χρόνων στο ακίνητο επί της οδού Αρδηττού 22, οι οποίοι έχουν διατηρηθεί μέχρι σήμερα. Στη συνέχεια τα ελάχιστα κατάλοιπα του ναού στη ΒΔ γωνία του οικοδομικού τετραγώνου, καταστράφηκαν μαζί με μεγάλο τμήμα του βραχέδους υποβάθρου, από:

- α) τη θεμελίωση των μεταγενέστερων της ανασκαφής παλαιών και ετοιμόρροπων, σήμερα, κατοικιών,
- β) τη διάνοιξη της παλαιάς οδού Αρδηττού και
- γ) τη διάνοιξη της αδιέξοδης οδού Κούτουλα.

Συνεπώς, είναι απίθανη κάθε διατήρηση της υποθεμελίωσης του ναού σήμερα.

Διαβεβαιώνουμε ότι σχετικά με τη σημασία του χώρου όπου ίστατο ο ναός της Αρτέμιδος Αγροτέρας και ο μετέπειτα χριστιανικός ναός Παναγιά στην Πέτρα είμαστε απόλυτα γνώστες και οι μόνοι αρμόδιοι να χειριστούμε τα θέματα διάσωσης και ανάδειξης του με όσα ελάχιστα κατάλοιπα έχουν διασωθεί, μετά από δεκαετίες ατελέσφορων χειρισμών από φορείς και ιδιώτες.

Εσωτ. Διαν.: Γραφείο Υπουργού
Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Τμήμα Α1

Η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης
Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Έλενα Κόρκα

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Προϊσταμένη της Γραμματείας

Σ.Χ. Παρκου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Περιβάλλοντος & Πολιτισμού

Τριπόδων 28, 10558 Πλάκα, Αθήνα, [Τ] +30 210 3225 245, +30 210 3316 649, [F] +30 210 3225 240,
e-mail: elet@ellinikietairia.gr www.ellet.gr

Αθήνα, 12 Μαΐου 2009
Αρ. Πρωτ.: 581/ΕΕ-81/ΣΑΚ

ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ (ΤΜΗΜΑ Ε')

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ

Με την από 9-01-2006 και με αριθμό κατάθεσης 117/9-01-2006 αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, 1. του Εξωραϊστικού, Πολιτιστικού και Αθλητικού Συλλόγου «ΑΡΔΗΤΤΟΣ», που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Ευγενίου Βουλγάρεως αρ. 25, 2. Του Συλλόγου Προστασίας Παριλισίων περιοχών «Ο ΠΑΡΙΛΙΣΣΙΟΣ», που εδρεύει στην Αθήνα, οδός Ριζάρη αρ. 13 και 3. Για την πρωτοβουλία κατοίκων Μετσ: α. Περικλής Φραγκιάς, κάτοικος Αθηνών, οδός Μ. Πηγά αρ. 20, β. Μυρτώ Μυριαλή, κάτοικος Αθηνών, οδός Κοσμά, γ. Ρουσσέας Νικόλαος, κάτοικος Αθηνών, οδός Στρατηγού Ροδίου αρ. 39.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, κοινωφελές-μη κερδοσκοπικό σωματείο και μη κυβερνητική οργάνωση (ΜΚΟ), από την ίδρυση της το 1972, έχει σκοπό να συμβάλει στην ευαισθητοποίηση του κοινού για την αξία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, να προωθεί βιώσιμες λύσεις και πρακτικές για την αρμονική διαβίωση του ανθρώπου στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον αλλά και να συμβάλει με κάθε νόμιμο μέσο στην προστασία και την ορθή διαχείριση της φυσικής και της ανθρωπογενούς κληρονομιάς της χώρας μας.

Σύμφωνα με το καταστατικό της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, ανάμεσα στα μέσα που μεταχειρίζεται για τους παραπάνω σκοπούς, αναφέρεται το: «Να προκαλεί την προσοχή και εγρήγορση των αρμοδίων και να επικαλείται την βοήθεια τοπικών, εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών αρχών αλλά και της κοινής γνώμης και των ειδικών, ώστε με την λήψη των αναγκαίων μέτρων να προστατεύεται και να αποκαθίσταται η πολιτισμική και φυσική κληρονομιά, και να προάγονται οι ιδέες και οι πρακτικές της βιώσιμης ανάπτυξης» (Α.4, παρ.1).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Περιβάλλοντος & Πολιτισμού

Τριπόδων 28, 10558 Πλάκα, Αθήνα, [Τ] +30 210 3225 245, +30 210 3316 649, [Φ] +30 210 3225 240,
e-mail: elet@ellinikietairia.gr www.ellet.gr

Σε συνέχεια των παραπάνω, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού εδώ και μια δεκαπενταετία έχει εκφράσει επανειλημμένως τη σαφή θέση της υπέρ της απαλλοτρίωσης ολόκληρου του οικοδομικού τετραγώνου που περιβάλλεται από τις οδούς, Αρδηττού, Κούτουλα, Θωμοπούλου, Κεφάλου, στην περιοχή Αρδηττού – Μετς, όπου βρίσκονται τα θεμέλια του ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος καθώς και μεγάλο ύστερο ρωμαϊκό νεκροταφείο, τα οποία σε συνδυασμό με άλλα γειτονικά αρχαιολογικά σύνολα τεκμηριώνουν ένα σημαντικό τμήμα του αρχαίου παριλίσιου τοπίου.

Η αρχαιολογική έρευνα του Α. Σκιά το 1897, όπου βρέθηκαν τμήματα του ναού και κατάλοιπα των βυζαντινών περιόδων του μνημείου, η ανακάλυψη του εμφανούς σήμερα τμήματος του αναλημματικού τοίχου από τον Ι. Τραυλό το 1962 με την διάνοιξη της οδού Αρδηττού, η αποκάλυψη ενός αριθμού ταφών ύστερου ρωμαϊκού νεκροταφείου από την Γ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Γ' Ε.Π.Κ.Α.) στη μερική ανασκαφή του αρχαιολογικού χώρου του 1995, καθώς και τα τμήματα της ζωφόρου του ναού που βρίσκονται στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Αθηνών, του Βερολίνου, της Βενετίας και αλλού, τεκμηριώνουν εναργώς τη βαρύνουσα σημασία του χώρου.

Στον χώρο αυτό ορθωνόταν στα κλασικά χρόνια ο ναός της Αγροτέρας Αρτέμιδας (του ίδιου ακριβώς τύπου με τον ναό της Αθηνάς Νίκης της Ακρόπολης), ο οποίος σωζόταν ακέραιος έως τα τέλη του 18^{ου} αιώνα. Ο ναός αυτός απεικονίστηκε από τους J. Stuart και N. Revett στο μνημειώδες έργο τους: *The Antiquities of Athens and Other Monuments of Greece* (Λονδίνο 1762), εξασκώντας αποφασιστική επιρροή, στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, στη γένεση και εξάπλωση του αρχιτεκτονικού κλασικισμού (Greek Revival) σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Η αξία του πολύ σημαντικού αυτού αρχαιολογικού χώρου δεν έγκειται όμως μόνο στα κατάλοιπα που έχουν έλθει έως τώρα στο φως, ή που οπωσδήποτε θα έλθουν στο φως σε μια μελλοντική, συστηματική έρευνα, αλλά και στο γεγονός ότι αποτέλεσε ιστορικό, μνημειακό και ταφικό σύνολο της αρχαιότητας, με αναφορές στην αρχαία ελληνική γραμματεία που το θεωρούν ως ένα από τα σημαντικότερα αρχαία αθηναϊκά τοπόσημα. Δεν είναι τυχαίο, πως ο

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Περιβάλλοντος & Πολιτισμού

Τριπόδων 28, 10558 Πλάκα, Αθήνα, [Τ] +30 210 3225 245, +30 210 3316 649, [F] +30 210 3225 240,
e-mail: elet@ellinikietairia.gr www.ellet.gr

ναός συνδέεται με τα Μικρά Ελευσίνα Μυστήρια αλλά και τη νίκη των Ελλήνων στη μάχη του Μαραθώνα, εις ανάμνηση της οποίας τελούνταν στο ναό μεγάλες θυσίες ετησίως.

Επιπροσθέτως, ο χώρος αυτός αποτέλεσε και αποτελεί πολύτιμο τμήμα του παριλίσιου τοπίου, η δε απαλλοτρίωση και ανάδειξή του θα οδηγήσει στην ανάκτηση ενός σημαντικού τμήματος της αρχαίας αθηναϊκής τοπογραφίας, που σήμερα είναι εντελώς αλλοιωμένη και ακατανόητη.

Ο αρχαιολογικός χώρος, όπου βρίσκονται τα θεμέλια του ναού της Αγροτέρας Αρτέμιδος, όπως έχουμε και παλαιότερα επισημάνει, μπορεί να αναδειχθεί μόνο με τον απαραίτητο ελεύθερο χώρο. Πρόκειται για τον τόπο ενός αρχαίου τεμένους, που πάντα είχε περιβάλλοντα χώρο και όχι για ένα μνημείο της βυζαντινής ή οθωμανικής εποχής, που είναι πιθανόν εξ αρχής να βρισκόταν ενσωματωμένο στον οικοδομικό ιστό της πόλης, χωρίς ελεύθερο χώρο ή χωρίς μεγάλο ελεύθερο χώρο γύρω του.

Με την με αριθ. πρωτ.ΥΠΠΠ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ.Α1/Φ3/88473/4359/31-10-2005 απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού κ. Π. Τατούλη αποφασίσθηκε η καθαίρεση όλων των κτισμάτων του εν λόγω οικοδομικού τετραγώνου, η διενέργεια ανασκαφικής έρευνας, με την επιμέλεια της Γ' Ε.Π.Κ.Α. και δαπάνες του Υπουργείου Πολιτισμού και στη συνέχεια η επαναφορά του θέματος στο Κ.Α.Σ. Το Νοέμβριο του 2006 έγινε η καθαίρεση από την Γ' Ε.Π.Κ.Α. τριών εκ των 5 κτισμάτων του εν λόγω αρχαιολογικού χώρου, η οποία και δεν ολοκληρώθηκε. Έκτοτε ο εν λόγω αρχαιολογικός χώρος παραμένει απροστάτευτος και σε απαράδεκτη κατάσταση, όπως διαπίστωσε κλιμάκιο του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ που επισκέφθηκε τον εν λόγω χώρο τον Ιανουάριο του 2008. Το ως άνω κλιμάκιο διαπίστωσε επίσης, ότι υπάρχει εμφανές αρχαιολογικό υλικό, κυρίως λιθόπλινθοι, πιθανώς προερχόμενοι από τη λιθοδομή αρχαίων οικοδομημάτων στην περιοχή. Το υλικό αυτό βρίσκεται σε δεύτερη χρήση ενσωματωμένο στους τοίχους και στις μάντρες των νεωτέρων κτισμάτων που διατηρούνται ακόμα στον χώρο, αλλά και διάσπαρτο ανάμεσα στο νεώτερο οικοδομικό υλικό, πέτρες, ξύλα, μπετόν, στο τμήμα του οικοδομικού τετραγώνου όπου διεξήχθη η προαναφερθείσα καθαίρεση. Από την αυτοψία δεν φάνηκε το αρχαιολογικής σημασίας υλικό, που παραμένει στον χώρο, να έχει διαχωριστεί και

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Περιβάλλοντος & Πολιτισμού

Τριπόδων 28, 10558 Πλάκα, Αθήνα, [T] +30 210 3225 245, +30 210 3316 649, [F] +30 210 3225 240,
e-mail: elet@ellinikietairia.gr www.ellet.gr

διατηρηθεί ξεχωριστά από το υπόλοιπο υλικό και είναι άγνωστο πού και πώς έχει καταγραφεί, δεδομένης της πιθανής προέλευσής του από αρχαίο οικοδόμημα.

Επίσης, διαπιστώθηκε ότι τμήμα του 'υπογείου' της οικίας Λιβανού -αριθμός 4 στο τοπογραφικό του ΤΑΠΑ- πληρώθηκε με τα προϊόντα κατεδάφισης. Αντί λοιπόν να καθαριστεί προσεκτικά από ξένα υλικά ο εν λόγω χώρος, αναμένεται η άδεια της πολεοδομίας για κατεδάφιση των υπολοίπων κτισμάτων, ύστερα από αίτηση των ιδιοκτητών. Ακολουθείται δηλαδή διαφορετική διαδικασία για την καθαίρεση των υπολοίπων κτισμάτων.

Η θέση της Ελληνικής Εταιρίας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, είναι ότι για την ανάδειξη και την προστασία του εν λόγω αρχαιολογικού χώρου και ιστορικού τόπου είναι απαραίτητη η απαλλοτρίωση αυτού και στη συνέχεια η διεξαγωγή ανασκαφικής έρευνας, σύμφωνα με το Νόμο για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς (3028/2002). Η περαιτέρω έρευνα του ήδη τεκμηριωμένου και από τον νόμο αναγνωρισμένου ιστορικού και αρχαιολογικού χώρου είναι αναγκαία μόνο για να εμπλουτίσει περαιτέρω τις γνώσεις μας, ενόψει της ανάδειξής του και της ενοποίησής του με την βόρεια όχθη του Ιλισού και το Ολυμπίου.

Άλλωστε, οι επτά γνωμοδοτήσεις του Κ.Α.Σ. από το 1964 μέχρι το 2003 υπέρ της απαλλοτρίωσης ολοκλήρου του εν λόγω τετραγώνου αποδεικνύουν την μεγάλη ιστορική και αρχαιολογική σημασία του. Η μη υλοποίηση της απαλλοτρίωσης του, από τις αρμόδιες υπηρεσίες, που διαιωνίζεται από το 1964, και της δίκαιης αποζημίωσης των ιδιοκτητών, θέτει σε κίνδυνο τον αρχαιολογικό χώρο δίνοντας δικαιώματα σε παλαιούς και νέους ιδιοκτήτες (συμπεριλαμβανομένων σήμερα και κατασκευαστικών εταιριών) να διεκδικούν και να προωθούν την παράνομη οικοδόμηση του.

Με εκτίμηση,

Γιάννης Μιχαήλ

Πρόεδρος